

महाराष्ट्र विधानसभा

पहिले अधिवेशन, २०२२

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

गुरुवार, दिनांक १७ मार्च, २०२२ / फाल्गुन २६, १९४३ (शके)

(१) गृह मंत्री	}	यांचे प्रभारी विभाग
(२) महसूल मंत्री		
(३) पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास, क्रीडा व युवक कल्याण मंत्री		
(४) कृषि, माजी सैनिकांचे कल्याण मंत्री		
(५) रोजगार हमी, फलोत्पादन मंत्री		
(६) वस्त्रोद्योग, मत्स्यव्यवसाय, बंदरे मंत्री		

प्रश्नांची एकूण संख्या - ४६

राजापूर व लांजा (जि.रत्नागिरी) पोलीस अधिकारी व कर्मचारी यांच्या
निवासस्थानांच्या बांधकामास निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत

(१) * ४१८४९ श्री.राजन साळवी (राजापूर) : सन्माननीय गृह मंत्री पुढील
गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राजापूर व लांजा (जि.रत्नागिरी) पोलीस अधिकारी व कर्मचारी यांच्या
निवासस्थानांच्या इमारती जीर्ण झाल्या असून मोडकळीस आल्याचे माहे
जानेवारी, २०२२ मध्ये निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू इमारतीचे नव्याने बांधकाम करण्याबाबत स्थानिक
लोकप्रतिनिधींनी अनेकदा गृह मंत्री, महाराष्ट्र राज्य तसेच संबंधित विभागाकडे
पत्रव्यवहार करूनही कोणतीच कार्यवाही झालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याप्रकरणी उपरोक्त निवासस्थानांचे नव्याने बांधकाम करण्याकरिता निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३)

I. राजापूर येथे निवासस्थाने बांधणेबाबतचा प्रस्ताव पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य यांच्या कार्यालयाकडून तसेच लांजा येथे निवासस्थाने बांधणेबाबतचा प्रस्ताव पोलीस अधीक्षक, रत्नागिरी यांच्यामार्फत महाराष्ट्र राज्य पोलीस गृहनिर्माण व कल्याण महामंडळास पाठविण्यात आलेला आहे.

II. सदर दोन्ही ठिकाणी निवासस्थानांच्या बांधकाम प्रकल्पास पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य यांच्याकडून प्राधान्यक्रम निश्चित झाल्यानंतर निधीच्या उपलब्धतेनुसार महाराष्ट्र राज्य पोलीस गृहनिर्माण व कल्याण महामंडळामार्फत पुढील काम हाती घेण्यात येतील.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वेवजी (ता.तलासरी, जि.पालघर) येथे खदाण व्यावसायिकांकडून
बेकायदेशीर दगड उत्खनन होत असल्याबाबत**

(२) * ४२७५३ श्री.श्रीनिवास वनगा (पालघर) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वेवजी (ता.तलासरी, जि.पालघर) येथे खदाण व्यावसायिकांकडून स्वामित्वधनाच्या नावाखाली परवाना परिसरातील अन्य क्षेत्रांतही बेकायदा दगड उत्खनन सुरु असल्याचे तसेच किराट (ता.जि.पालघर) व शेजारील गावाजवळ जेम्स कोलासो यांच्या गट नं.३१० मध्ये असलेल्या दगड खदाणीत बेकायदा बोअर मशीनच्या सहाय्याने प्रचंड मोठ्या प्रमाणात स्फोट करण्यात येत असल्याचे दिनांक १० फेब्रुवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शेजारील आदिवासी पाड्यातील नागरिकांच्या घरांना तडे गेले असून सदर स्फोटांनी व सुरंगस्फोटाच्या धक्क्याने तेथील ग्रामस्थ त्रस्त झाले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या सर्व बेकायदा व अवैधरीत्या उत्खननाच्या कामांबाबत स्थानिक ग्रामस्थांकडून प्रशासकीय अधिकाऱ्यांकडे वारंवार तक्रारी करूनही संबंधित जिल्हा खनिकर्म अधिकारी, महसूल विभागाचे तहसिलदार, मंडळ अधिकारी व तलाठी इत्यादींकडून अद्यापपर्यंत कोणतीच कारवाई करण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, शासनाने याप्रकरणी चौकशी करून बेकायदा दगड उत्खनन करणाऱ्या संबंधित कंपनीवर तसेच स्थळ पंचनामा व इतर बाबींची शहानिशा न करता गौणखनिज उत्खननाची परवानगी देणाऱ्या महसूल अधिकाऱ्यांवर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येणार आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बाळासाहेब थोरात : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही. तथापि, सचिव, आदिवासी एकता परिषद व सरपंच, वेवजी ग्रामपंचायत यांनी तहसिलदार, तलासरी यांच्याकडे अवैध उत्खनन होत असल्याबाबत केलेल्या तक्रारीच्या अनुषंगाने तहसिलदार, तलासरी यांनी चौकशी केली असता, बेकायदेशीर माती उत्खनन होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे. अशा अनधिकृत माती उत्खनन केलेबाबत मंडळ अधिकारी, झरी यांनी संबंधितावर दंडनिय कार्यवाही करणेबाबतचा प्रस्ताव तहसिलदार, तलासरी यांच्याकडे सादर केला असून, सदर प्रस्तावावर तहसिलदार तलासरी यांच्या स्तरावर दंडनिय कार्यवाहीची प्रक्रिया सुरु आहे.

उन्हाळी हंगामातील सोयाबीन पिकाचा अधिसूचित पिकांमध्ये समावेश करून विमा संरक्षण देण्याबाबत

(३) * ४३१०४ श्री.धिरज देशमुख (लातूर ग्रामीण) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यासह लातूर जिल्ह्यात सोयाबीन बियाण्यांचा प्रश्न सोडविण्यासाठी गत वर्षापासून शासकीय प्रोत्साहनातून उन्हाळी सोयाबीन पिकांचा हंगाम सुरु झाला, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सन २०२०-२१ या कालावधीत शासनाच्या कृषी विभागाने पुढाकार घेऊन राज्यातील शेतकऱ्यांमध्ये जनजागृती करून गुणवत्ताधारक बियाणे तयार करण्याच्या आवाहनाला शेतकऱ्यांनी चांगला प्रतिसाद देऊन जवळपास १२ हजार हेक्टरवर उन्हाळी सोयाबीन पिकाचा पेरा केला होता, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, जलस्रोतांना मुबलक पाणी व दर्जेदार सोयाबीनचे उत्पादन मिळत असल्याने चालू उन्हाळी हंगामातही राज्यात मोठ्या प्रमाणावर सोयाबीन पिकांचा पेरा केला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उन्हाळी सोयाबीन पिकाची पेरणी ते काढणी दरम्यान कीड व रोगांच्या व्यापक प्रादुर्भावामुळे तसेच गारपीट आणि चक्रीवादळसारख्या न टाळता येणाऱ्या जोखमीपासून संरक्षण करणे गरजेचे आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, याबाबत शासनाने उन्हाळी सोयाबीन पिकाचा अधिसूचित पिकांमध्ये समावेश करून विमा संरक्षण देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दादाजी भुसे : (१) होय हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

राज्यात उन्हाळी हंगाम २०२०-२१ मध्ये २२३९२ हेक्टर क्षेत्रावर सोयाबीनपिकाची पेरणी करण्यात आली होती.

(३) होय, राज्यात चालू उन्हाळी हंगाम २०२१-२२ मध्ये ४६८२८ हेक्टर क्षेत्रावर सोयाबीन पिकाची पेरणी करण्यात आली आहे.

(४) व (५) प्रधानमंत्री पिक विमा योजनेअंतर्गत नव्याने पिकाचा समावेश करावयाचा असल्यास त्या पिकाचे मंडळ/मंडळ गट/तालुका स्तरावर किमान क्षेत्र ३००० हेक्टर असणे आवश्यक आहे. तसेच, याबाबतचा प्रस्ताव जिल्हा स्तरावरून प्राप्त झाल्यानंतर मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य यांच्या अध्यक्षतेखालील राज्यस्तरीय पिक विमा समन्वय समिती मध्ये मान्यता घेण्यात येते. तथापि, सदर निर्धारित निकषांची पूर्तता होत नसल्याने प्रधानमंत्री पिक विमा योजनेअंतर्गत रब्बी/उन्हाळी हंगामामध्ये सोयाबीन पिक अधिसूचित करण्यात आलेले नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**जळगांव जिल्ह्यातील गिरणा व सुकी नदी पात्रातून
अवैध वाळू उपसा होत असल्याबाबत**

(४) * ३९६२२ श्री.शिरीष चौधरी (रावेर) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जळगांव जिल्ह्यात विशेषतः गिरणा नदी पात्रातून बेकायदेशीररित्या वाळूचा उपसा होत असून गिरणा नदीकाठच्या ग्रामस्थांनी याबाबत सातत्याने तक्रार करूनही संबंधित अधिकाऱ्यांनी दुर्लक्ष केल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, रावेर (जि.जळगांव) तालुक्यातील चिनावल, कुंभारखेडा (तरोडा) वडगाव परिसरातून जाणाऱ्या सुकी नदी पात्रात वाळू माफियांनी शेती उपयोगी जाणारे रस्तेही खोदून ठेवल्याचे दिनांक १७ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, कायद्यामधील त्रुटीमुळे वाळू तस्करांविरुद्ध कारवाई होत नसल्याने त्यांच्यावर लावण्यात येणाऱ्या गुन्ह्यांची कलमे कठोर करून कारवाई करण्याची मागणी होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, अद्यापपर्यंत किती वाळू माफियांवर कारवाई करण्यात आली तसेच अवैध वाळू उपसा करणाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणत्या उपाययोजना केल्या वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बाळासाहेब थोरात : (१) दिनांक १४/०१/२०२२ रोजी जळगांव जिल्ह्यातील मौजे आव्हाणे येथील गिरणा नदीपात्रातून वाळूचे अवैध उत्खनन व वाहतूक करणारे २ ट्रॅक्टर ग्रामस्थांनी पकडून तहसीलदार, जळगांव यांच्या पथकाच्या ताब्यात दिले आहेत.

(२) अशी बाब आढळून आली नाही.

रावेर तालुक्यातील सुकी नदीपात्र असलेल्या मौजे चिनावल, कुंभारखेडा (तरोडा), वडगांव या ठिकाणी शेती उपयोगी व शेतकऱ्यांची वहिवाट सोडून अवैध

गौण खनिज उत्खनन व वाहतूकीस आळा घालण्याकरीता नदीपात्रातून येणारे इतर रस्ते जे.सी.बी.च्या सहाय्याने खोदून बंद करण्यात आलेले आहेत.

(३) व (४) वाळूचे अवैध उत्खनन व वाहतूक करणाऱ्यांवर महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ कलम ४८ (७) व (८) नुसार कारवाई करण्यात येत असून भा.दं.वि.सं. अन्वये गुन्हे दाखल करण्यात येतात. त्याचप्रमाणे महसूल यंत्रणा, पोलीस व परिवहन विभाग यांच्यामध्ये समन्वय साधून संयुक्तरित्या कारवाया करण्यात येतात. तसेच हद्दपारी, एम.पी.डी.ए. व मोक्का कायद्यांतर्गत सुध्दा कारवाई करण्याच्या सूचना सर्व क्षेत्रीय अधिकारी/कर्मचाऱ्यांना देण्यात आलेल्या आहेत.

जळगांव जिल्ह्यात माहे एप्रिल, २०२१ ते १५ फेब्रुवारी, २०२२ या कालावधीत गौण खनिजाचे अवैध उत्खनन व वाहतूकीच्या प्रकरणी ८४१ वाहनांवर दंडात्मक कारवाई करण्यात आली असून रु.४७९.१२ लाख इतका दंड वसूल करण्यात आला आहे. अवैध वाळूसाठ्याच्या ५ प्रकरणी रु.४६.०९ लाख रक्कम वसूल करण्यात आली आहे. तसेच ३९ प्रकरणी गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

ग्रामकट्टीपार (ता.आमगाव, जि.गोंदिया) येथील जिल्हा परिषद व कनिष्ठ महाविद्यालयात क्रीडांगणाचे काम अपूर्ण असतानाही निधी वितरीत केल्याबाबत

(५) * ४१७३६ श्री.जयकुमार रावल (शिंदखेडा), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), कॅप्टन आर. सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड) : सन्माननीय क्रीडा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ग्रामकट्टीपार (ता.आमगाव, जि.गोंदिया) येथील जिल्हा परिषद व कनिष्ठ महाविद्यालयात सन २०२०-२१ या कालावधीत क्रीडा विकास निधीतून कबड्डी व व्हॉलीबॉलसाठी तयार करण्यात आलेल्या क्रीडांगणाचे काम अपूर्ण असतानाही निधी वितरीत करण्यात आल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, याप्रकरणी कंत्राटदाराने क्रीडांगण तयार करताना निकृष्ट साहित्याचा वापर केल्याची तक्रार स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी जिल्हाधिकार्यांना दिलेल्या निवेदनात केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार संबंधित कंत्राटदाराविरुद्ध कारवाई करून क्रीडांगणाचे अपूर्ण असलेले काम पूर्ण करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुनिल केदार : (१) हे खरे नाही.

- (२) याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींकडून जिल्हाधिकारी कार्यालयास तक्रार प्राप्त झाल्याचे दिसून येत नाही.
- (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

हिंगोली जिल्ह्यातील पूर्णा नदीपात्रातून वाळूचा अवैध उपसा होत असल्याबाबत

(६) * ४०२०५ श्री.माधवराव पवार (हदगाव) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) हिंगोली जिल्ह्यातील वसमत व औंढा नागनाथ तालुक्यातून वाहणाऱ्या पूर्णा नदीपात्रातून वाळूचा अवैध उपसा होत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, मागील अनेक महिन्यांपासून वाळूचा अवैध उपसा करून त्याची राजरोसपणे वाहतूक रात्रंदिवस होत असताना काही वाहनांवरच कारवाई होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून अवैधरित्या वाळू उपसा करणाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बाळासाहेब थोरात : (१), (२), (३) व (४) दिनांक ०१.०४.२०२१ ते दिनांक ३१.०१.२०२२ या कालावधीत गौण खनिजाच्या अवैध उत्खनन व वाहतूकीस प्रतिबंधक पथकामार्फत हिंगोली जिल्ह्यातील वसमत व औंढा नागनाथ

तालुक्यातील अवैध वाळू वाहतूक करताना आढळून आलेल्या १२५ प्रकरणात रु.१८८.२१ लक्ष दंडाची कारवाई केली असून, त्यापैकी एकूण रु.१०३.१९ लक्ष शासन जमा करण्यात आली आहे.

**खोडाळ (ता.मोखाडा, जि.पालघर) येथील जनावरांचा
अज्ञात आजारांमुळे झालेला मृत्यु**

(७) * ३८५५९ श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी) : सन्माननीय पशुसंवर्धन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) खोडाळ (ता.मोखाडा, जि.पालघर) येथील परिसरातील तसेच जोगलवाडी ग्रामपंचायत हद्दीतील सावरपाडा, हत्तीपाडा, हुंड्याचीवाडी, बोरशेती व वाघ्याचीवाडी आदि गावांमधील असंख्य गाय-बैल व वासरांना पोट फुगणे, पायाजवळ गाठ येणे आदी विचित्र आजारांमुळे मोठ्या प्रमाणात जनावरांचा मृत्यु झाल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त तालुक्यातील खोडाळा येथील पशुवैद्यकीय दवाखाना नेहमीच बंद असल्याने जनावरांचा उपचाराअभावी मोठ्या प्रमाणात मृत्यु झाल्याने तसेच प्रत्येक जनावरांची किंमतही ५० ते ६० हजारांपर्यंत असून जनावरे दगावल्यामुळे पशुपालकांचे मोठे नुकसान झाले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणाची चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुसार मोखाडा तालुक्यातील सर्व जनावरांचे लसीकरण करून तसेच मृत्युमुखी झालेल्या जनावरांच्या पशुपालकांना नुकसान भरपाई देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुनिल केदार : (१), (२) व (३) पशुवैद्यकीय दवाखाना श्रेणी-१ खोडाळा, ता. मोखाडा, जि. पालघर कार्यक्षेत्रात पशुपालकांची जनावरे अचानक पोटफुगी होवून आजारी असल्याची माहिती दिनांक १३.०१.२०२२ रोजी प्राप्त होताच एकूण

८३ जनावरांवर उपचार करण्यात आले. उपचारापूर्वी ३ तसेच, उपचारानंतर १२ अशी एकूण १५ जनावरे दगावलेली आहेत.

बाधित जनावरांचे नमुने रोग निदानासाठी रोग अन्वेषण विभाग, पुणे यांचेकडे पाठविले असता ते घटसर्प आजारासाठी नकारार्थी तर फऱ्या आजारासाठी होकारार्थी आढळून आलेले आहेत.

पशुवैद्यकीय दवाखाना, मोखाडा येथील पशुधन विकास अधिकारी हे पद रिक्त असल्याने या पदाचा अतिरिक्त कार्यभार सोपवून पशुवैद्यकीय दवाखाना श्रेणी १, खोडाळा येथे पशुवैद्यकीय सेवा पुरविल्या जात होत्या. सदर रिक्त पदावर पशुधन विकास अधिकारी यांची नियुक्ती करण्यात आलेली असून, दिनांक १०.०२.२०२२ रोजी पासून दवाखान्यातून पुर्णवेळ पशुवैद्यकीय सेवा पुरविल्या जात आहेत.

दिनांक १७.०१.२०२२ ते दिनांक २२.१.२०२२ दरम्यान घटसर्प व फऱ्या संयुक्त लसी द्वारे एकूण १,९७२ जनावरांचे तसेच, ७,७६० जनावरांना फऱ्या रोग प्रतिबंधक लसीकरण करण्यात आलेले आहे.

नैसर्गिक आपत्ती मुळे मृत्युमुखी पडलेल्या जनावरांच्या मालकांना नुकसान भरपाई देय असून, साथ रोगाने जनावरांचा मृत्यु झाल्यास अशा प्रकरणी नुकसान भरपाई देय नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अहमदनगर जिल्ह्यात वाळू व मुरुमाचे

अवैध उत्खनन होत असल्याबाबत

(८) * ३८२५० श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अहमदनगर जिल्ह्यात माहे एप्रिल ते डिसेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान वाळू व मुरुमाचे अवैध उत्खनन व वाहतूक केल्याप्रकरणी ३८७ कारवाई करण्यात आल्या त्यापैकी ३७ गुन्हे दाखल करून संबंधितांवर ठोठावलेल्या ९ कोटी ३ लाख १३ हजार रुपयांच्या दंडापैकी केवळ ४ कोटी ११ लाख रुपयांची रक्कम विभागाने वसूल केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त जिल्ह्यातील राहुरी तालुक्यात मुळा नदीपात्रात बैलगाडीच्या सहाय्याने मोठ्या प्रमाणात शासनाचा महसूल बुडवून बेकायदेशीर वाळू उपसा सुरु असून मुळा नदीकाठचे शेतकरी यांनी वाळू उपसा करण्यास विरोध केला असता दिनांक ७ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास वाळू माफियांनी शेतकऱ्यांना बेदम मारहाण केली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर जिल्ह्यात १२ ठिकाणच्या वाळू साठ्यांचा लिलाव करण्यासाठी गौण खनिज विभागाने मान्यात दिलेली नसल्यामुळे केवळ दोन ठिकाणच्या वाळू साठ्यांचा लिलाव झाला असून इतर ठिकाणांहून बेकायदेशीरपणे वाळू उपसा करण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार शासनाचा लाखो रुपयांचा महसूल बुडवून बेकायदेशीरपणे वाळू उपसा करणारे तसेच शेतकऱ्यांना धमकी व मारहाण करणाऱ्या वाळू माफियांविरुद्ध कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बाळासाहेब थोरात : (१), (२), (३) व (४) अहमदनगर जिल्ह्यात माहे एप्रिल ते डिसेंबर, २०२१ या कालावधीत गौण खनिजाचे अवैध उत्खनन व वाहतूकीच्या ३८७ प्रकरणी रु.९.०३ कोटी इतकी दंडात्मक कारवाई करण्यात आली आहे. सदर रक्कमेपैकी रु.४.११ कोटी इतकी रक्कम वसूल करण्यात आली आहे. तसेच ३७ गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत. उर्वरित दंडात्मक रक्कमेची वसूलीची कार्यवाही सुरु आहे.

अहमदनगर जिल्ह्यात राहुरी तालुक्यात मुळा नदीपात्रातून बैलगाडीच्या सहाय्याने वाळूची अवैध वाहतूक करणाऱ्या ६ बैलगाड्या जप्त करण्यात आल्या आहेत. तसेच मूळा नदीपात्रातून होणाऱ्या वाळूचे अवैध उत्खननाचे शेतकऱ्याने भ्रमणध्वनीद्वारे छायाचित्रण केल्याने त्यांना मारहाण करणाऱ्या आरोपींविरुद्ध राहुरी पोलीस ठाणे येथे गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे.

अहमदनगर जिल्ह्यात सन २०२१-२२ मध्ये १२ वाळूगटांच्या लिलावाची प्रक्रिया पार पाडण्यात आली होती. तथापि, सदर लिलावास प्रतिसाद मिळाला नाही. आता शासन निर्णय, दिनांक २८/०१/२०२२ सुधारीत वाळू/रेती निर्गती

धोरणानुसार उक्त १२ वाळूगटांच्या लिलावाची प्रक्रिया सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पैठण (जि.औरंगाबाद) येथे विविध घरकुल योजनेतील घरांकरिता

मोफत वाळू उपलब्ध करून देण्याबाबत

(९) * ३१९५३ श्री.संतोष दानवे (भोकरदन) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पैठण (जि.औरंगाबाद) येथील ग्रामीण व शहरी भाग मिळून प्रधानमंत्री आवास योजना, रमाई, शबरी व पारधी घरकुल योजनेंतर्गत घराची कामे सुरु असून अंदाजे ३०५४ कामे वाळूअभावी प्रलंबित असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याप्रकरणी शासनाने घरकुल बांधण्यासाठी लाभार्थ्यांना ५ ब्रास वाळू मोफत देण्याचे आदेश दिले होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, नगरपरिषद व पंचायत समित्यांनी लाभार्थ्यांचा प्रस्ताव यादीसह जिल्हाधिकारी कार्यालयात पाठवून जवळपास दीड महिना उलटूनही या प्रस्तावास मान्यता मिळालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, जिल्हाधिकाऱ्यांकडून मान्यता न मिळण्याची कारणे काय आहेत, तसेच घरकुल योजनाकरिता मोफत वाळू उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बाळासाहेब थोरात : (१) पैठण, जि. औरंगाबाद येथील ग्रामीण व शहरी भाग मिळून प्रधानमंत्री आवास योजना, रमाई, शबरी व पारधी घरकुल योजनेंतर्गत घरकुले बांधकामासाठी वाळू ची मागणी जिल्हाधिकारी, औरंगाबाद यांच्याकडे प्राप्त झालेली नाही.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) अशी बाब निदर्शनास आलेली नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुणे शहरात वित्तसंस्थांनी नेमलेल्या एजन्सीकडून रिझर्व्ह बँकेच्या नियमावलीचे उल्लंघन होत असल्याबाबत

(१०) * ४०७७८ श्री.सुनिल कांबळे (पुणे कॅन्टोन्मेंट) : सन्माननीय गृह मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे शहरात विविध प्रकारचे कर्ज घेणाऱ्या नागरिकांकडून थकीत कर्जाची वसूली करताना रिझर्व्ह बँकेने सरकारी, सहकारी बँकांप्रमाणे व्यापारी बँका, खासगी वित्तीय कंपन्यांना घालून दिलेल्या नियमांचे उल्लंघन करण्याचे काम वित्तसंस्थांनी नेमलेल्या एजन्सीकडून होत असल्याचे दिनांक १६ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याप्रकरणी कर्जदाराला शारीरिक, मानसिक त्रास देऊन कर्जवसूली करत असल्याने या जाचक वसूलीच्या भीतीपोटी अनेक कर्जदार आत्महत्येचा मार्ग पत्करणे किंवा सातत्याने राहण्याचे ठिकाण बदलून जगण्याची धडपड करीत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, यासंदर्भात शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : (१) पुणे शहरात या संबंधी पुणे शहर पोलीस आयुक्तालय कार्यक्षेत्रात कोणताही गुन्हा दाखल नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पिंपरी-चिंचवड (जि.पुणे) येथे गुन्हेगारांकडून पोलिसांवर झालेला गोळीबार

(११) * ४०७९३ श्री.सिध्दार्थ शिरोळे (शिवाजीनगर) : सन्माननीय गृह मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पिंपरी-चिंचवड (जि.पुणे) येथे पोलीस आयुक्तालयाच्या हद्दीत गुन्हेगारांकडून पोलिसांवर गोळीबार करण्यासह गाडी अंगावर घालून जीवे मारण्याचा प्रयत्न केल्याची घटना माहे डिसेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

- (२) तसेच चाकण जवळील कोयेगावच्या हद्दीत खूनातील आरोपींना पकडण्यासाठी गेलेल्या पोलीसांच्या पथकावर आरोपींनी केलेल्या गोळीबारात वरिष्ठ अधिकाऱ्यांसह कर्मचारी जखमी झाले आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी पोलीसांवर होत असलेल्या हल्ल्यांवर आळा घालण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : (१) होय

(२) पिंपरी-चिंचवड पोलीस आयुक्तालयाचे कार्यक्षेत्रात सांगवी पोलीस ठाण्यात दाखल गुन्ह्यातील आरोपींना चाकण जवळील कोयेगावच्या हद्दीत पकडण्यास गेलेल्या पोलीसांचे पथकावर आरोपींनी केलेल्या गोळीबारात कोणीही जखमी झाले नसून आरोपींना पकडण्यासाठी केलेल्या पाठलाग व झटापटीमध्ये जखमी झाले होते.

(३) याबाबत तळेगाव दाभाडे पोलीस स्टेशन येथे गु.र.नं. ३३/२०२२ भा.दं.वि. कलम ३०७, ३५३, ३३२, २७९ सह कलम १८४, १७७, १२२ मोटारवाहन अधिनियम १९८८, अंतर्गत गुन्हा दाखल असून सदर गुन्ह्यातील ९ आरोपींना अटक करण्यात आली. तसेच चाकण पोलीस स्टेशन येथे गु.र.नं.१५८३/२०२१ भा.दं.वि. कलम ३०७, ३५३, ३४, आर्म अॅक्ट,१९५९ कलम ३, २५, २७ व मुंबई पोलीस अधिनियम,१९५१, कलम १४२ अंतर्गत गुन्हा दाखल असून सदर गुन्ह्यातील ३ आरोपींना अटक करण्यात आली आहे. सदर गुन्ह्यांचा पुढील तपास सुरू आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

खामगाव (जि.बुलढाणा) येथे रेतीची अवैध वाहतूक होत असल्याबाबत

(१२) * ४०२१० श्री.संजय गायकवाड (बुलढाणा) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) खामगाव (जि.बुलढाणा) शहरात जलंब, माटरगांव, पिंपळगाव, नांदुरा, शेगाव या मार्गावरून ट्रॅक्टरद्वारे रेतीची अवैध वाहतूक होत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने अवैध वाहतूक करणाऱ्यांवर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बाळासाहेब थोरात : (१), (२) व (३) बुलढाणा जिल्ह्यात अवैध गौण खनिज उत्खनन व वाहतुकीस आळा घालण्यासाठी तहसिलदार स्तरावर स्वतंत्र पथके कार्यरत आहेत. वाहतुकीस प्रतिबंधात्मक उपाययोजना म्हणून वाळूघाट असलेल्या ग्रामपंचायतीमध्ये सरपंच यांचे अध्यक्षतेखाली अवैध रेती वाहतुक बंद करण्यासाठी ग्रामस्तरीय दक्षता समित्या कार्यान्वीत केल्या आहेत. तसेच अवैध गौण खनिज उत्खनन व वाहतुकीस आळा घालण्यासाठी स्थिर पथक व फिरते पथक गठीत केलेले आहे.

सदर पथकांमार्फत खामगांव, शेगांव व नांदुरा तालुक्यात अवैध वाळू/रेतीच्या वाहतुकीच्या ६९ प्रकरणात रु.१.३८ कोटीची दंडात्मक कारवाई करण्यात येऊन, त्यापैकी रु.१.३५ कोटी इतकी दंडात्मक रक्कम शासन जमा केली आहे.

खाडी व नदीपात्रातील वाळू सदृश्य गाळाचा उपसा होण्याच्या दृष्टीने वाळू-रेती निर्गती धोरणामध्ये सुधारणा करण्याबाबत

(१३) * ४३५५९ श्री.देवेंद्र फडणवीस (नागपूर दक्षिण पश्चिम), श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), श्री.सुधीर मुनगंटीवार (बल्लारपूर), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.राम कदम (घाटकोपर पश्चिम), श्री.रवि राणा (बडनेरा), श्री.अभिमन्यु पवार (औसा), श्री.सुनील राणे (बोरीवली) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
(१) वाळू रेती निर्गती सुधारित धोरणामध्ये नदी व खाड्यांमधील वाळू सदृश्य गाळाचा उपसा झाल्यास होणारे फायदे लक्षात घेऊन अटी-शर्ती लावणे आवश्यक असताना जाचक अटी लावण्यात आल्या असून त्या शिथिल करण्यात याव्यात अशा आशयाचे निवेदन क्रिएटिव्ह ग्रुप फोरम सिंधुदुर्ग यांच्यातर्फे महसूल मंत्री महाराष्ट्र राज्य यांना माहे फेब्रुवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान देण्यात आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर खाडी, नदी पात्रामध्ये मोठ्या प्रमाणावर साचलेल्या वाळू सद्यःस्थ गाळामुळे पात्र उथळ होऊन नजीकच्या भागात मोठ्या प्रमाणावर पूरसद्यःस्थ परिस्थिती उद्भवून शेतीचे नुकसान तसेच जिवित व वित्त हानी होण्याची शक्यता असल्यामुळे वाळू सद्यःस्थ गाळाचा उपसा होण्याच्या दृष्टीने सदर धोरणामध्ये अटीशर्तीचा समावेश करणे आवश्यक असल्याचे प्रतिपादन या निवेदनामध्ये करण्यात आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या निवेदनाच्या अनुषंगाने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बाळासाहेब थोरात : (१) होय, हे खरे आहे.

(२), (३) व (४) खाडी व नदीपात्रातील वाळूसाठ्यांचे लिलाव करण्याच्या अनुषंगाने सर्वकष असे सुधारीत वाळू/रेती निर्गती धोरण शासन निर्णय दिनांक २८.०१.२०२२ अन्वये विहित करण्यात आले आहे.

तसेच खाडी, नदी पात्रामध्ये मोठ्या प्रमाणावर साचलेल्या वाळू सद्यःस्थ गाळामुळे पात्र उथळ होऊन नजीकच्या भागात मोठ्या प्रमाणावर पूरसद्यःस्थ परिस्थिती उद्भवून नुकसान तसेच जिवित व वित्त हानी होवू नये याकरीता गाळ काढणेच्या अनुषंगाने त्यावरील स्वामित्वधनाच्या दरात सूट देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

कंधार-नायगांव-भोकर (जि.नांदेड) तसेच मांडवी (ता.किनवट) येथे

गुटखा बंदी कायद्याचे उल्लंघन होत असल्याबाबत

(१४) * ४२१३९ डॉ.तुषार राठोड (मुखेड) : सन्माननीय अन्न व औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कंधार-नायगांव-भोकर (जि.नांदेड) या शहरात गुटखा बंदी असताना ग्रामीण व शहरी भागात तंबाखुजन्य पदार्थ व गुटखा लहान मोठ्या दुकानांमध्ये विकला जात असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, मांडवी (ता.किनवट) येथील एका दुकानातून पोलीस व अन्न व औषध प्रशासन विभागाच्या पथकाने छापा टाकून रुपये ३८६००/- चा अवैध साठा जप्त करून आरोपीस अटक केली, हे ही खरे आहे काय,
- (३) तसेच नायगांव शहरातील कॅनल रोडच्या बाजूस धाड टाकून आरोपीकडून रुपये १८०००/- किंमतीचा प्रतिबंधित गुटखा व गुटखा वाहतूक करणारी एम.एच.२६ ए.डी.४४०८ या क्रमांकाची दुचाकी अशा एकूण रुपये ६८०००/- चा मुद्देमाल जप्त केला, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, याप्रकरणी शासनाने तंबाखु जन्य पदार्थ व गुटखा बंदी जाहीर करून अनेक वर्ष होऊनही संबंधित विभागाने अंमलबजावणी न केल्यामुळे अन्न व औषध प्रशासन विभागाच्या संगनमताने लहान-मोठे दुकानदार सर्रास विक्री करीत आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, यासंदर्भात चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार गुटखा बंदी करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. राजेंद्र शिंगणे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

अन्न व औषध प्रशासनाच्या नांदेड कार्यालयामार्फत दिनांक १३.०१.२०२२ रोजी मांडवी, ता.किनवट येथील मे. पवन कन्फेक्शनरी व सुगंध सेंटर येथून रु.३८,६००/- किमतीचा प्रतिबंधित अन्न पदार्थाचा (गुटखा, पानमसाला व सुगंधित तंबाखू) साठा जप्त करून विक्रेता व इतर ४ संबंधित जबाबदार व्यक्तिविरुद्ध पोलीस स्टेशन मांडवी, ता.किनवट येथे प्रथम खबरी अहवाल (FIR No. ०५/२०२२) दाखल केला आहे. सदर गुन्ह्यातील विक्रेता श्री.पवन गणेश राठोड यांना अपर सत्र न्यायाधीश-१, नांदेड यांचे न्यायालयाने दिनांक २५.०१.२०२२ रोजी अटकपूर्व जामीन मंजूर केला आहे. सदर गुन्ह्याचा तपास पो.स्टे. मांडवी येथील पोलीस अधिकारी करीत आहेत.

(३) हे अंशतः खरे आहे.

पोलीस प्रशासनामार्फत (पोलीस स्टेशन नायगाव, जि.नांदेड) दिनांक १२.०१.२०२२ रोजी मोटार सायकल वाहन क्र. MH-२१ AZ-४४०८ या वाहनाची तपासणी/पाहणी केली असता, सदर वाहनाद्वारे वाहतूक करीत असलेला

प्रतिबंधित अन्न पदार्थ (गुटखा) रुपये १८०००/- व वाहन किंमत रुपये ५०,०००/- असा एकूण रुपये ६८,०००/- किंमतीचा साठा जप्त करून विक्रेता व वाहतूकदार यांच्या विरुद्ध पो.स्टे. नायगाव, जि.नांदेड येथे गुन्हा दाखल केला आहे. (FIR No. ००७/२०२२ दिनांक १३.०१.२०२२) सदर गुन्ह्याचा तपास पो.स्टे. नायगाव येथील पोलीस अधिकारी करित आहेत.

(४) हे खरे नाही.

(५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शिरापूर (जि.सोलापूर) येथे पोलीस व आरोग्य विभागाच्या
समन्वयाअभावी मृतदेहाची झालेली विटंबना**

(१५) *४२७७१ श्री.विजयकुमार देशमुख (सोलापूर शहर उत्तर) : सन्माननीय सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय:-

(१) शिरापूर (जि.सोलापूर) येथे पत्नीच्या मृत्यूनंतर पतीने गळाफास घेऊन दिनांक १३ ऑगस्ट, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास आत्महत्या केली व सदर मोहोळ ग्रामीण रुग्णालयात मोहोळ पोलिसांनी मृतदेहाचा पंचनामा केल्यामुळे मृतदेहाचे मरणोत्तर तपासणी (पोस्टमार्टम) हे ग्रामीण रुग्णालयात करावे यासाठी प्राथमिक आरोग्य केंद्राचा संबंध येत नसल्याच्या वादावरून मरणोत्तर तपासणी (पोस्टमार्टम) करण्यास नकार दिल्याचे दिनांक १ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी नकार दिल्याने शिरापूर येथील बसस्थानकामध्ये एका बेवारस व्यक्तीचा मृत्यू झाल्याने व्यक्तीची मरणोत्तर तपासणी (पोस्टमार्टम) मोहोळ ग्रामीण रुग्णालय व शिरापूर प्राथमिक आरोग्य केंद्राच्या डॉक्टरांनीच करण्याकरिता दोन डॉक्टरांच्या नियमावलीत तब्बल बारा तास मृतदेह मरणोत्तर तपासणी (पोस्टमार्टम) रूममध्ये पडल्याचे वृत्त दिनांक ४ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास प्रसिद्ध झाले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत पोलीस व आरोग्य विभागाच्या समन्वयाअभावी मृतदेहाची अवहेलना तसेच बारा तास होऊनही शवविच्छेदन करण्यात आले नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, यासंदर्भात सदर घटनेचा अहवाल मागवून दोषींवर कारवाई करण्याकरिता शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. राजेश टोपे : (१) हे खरे नाही.

शिरापूर (जि.सोलापूर) येथील मृतदेह पोस्टमार्टम करिता दिनांक १२.०८.२०२१ रोजी मयताचे पोलीस पंचनाम्यासह दुपारी ०१.३२ मिनिटांनी ग्रामीण रुग्णालय, मोहोळ येथे आणण्यात आला होता. सदर मृतदेह पोस्टमार्टम करिता त्याच दिवशी दुपारी ०१. ५० मिनिटांनी घेण्यात आलेला होता व मृतदेह पोस्टमार्टम दुपारी ३.०० वाजेपर्यंत पूर्ण करण्यात येवून मृतदेह पोलिसांच्या ताब्यात देण्यात आलेला होता.

(२) दिनांक ०१.०१.२०२२ रोजी बेवारस व्यक्तीचा मृतदेह दुपारी ३.०० च्या सुमारास ग्रामीण रुग्णालय, मोहोळ येथे आणण्यात आला होता. सायंकाळी ५.४० वाजता पोस्टमार्टम पूर्ण करण्यात आले होते.

(३) हे खरे नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**परभणी येथील वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठात
 प्रगल्भग्रस्तांच्या नोकर भरती प्रक्रियेत झालेला गैरव्यवहार**

(१६) * ४२९६३ श्री.सुरेश वरपुडकर (पाथरी) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी येथील वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठात प्रगल्भग्रस्तांच्या नोकरभरती प्रक्रियेत गैरव्यवहार झाला असून कृषी परिषदेच्या चौकशी अहवालानुसार शासनस्तरावर कार्यवाही सुरु असल्याचे कृषी मंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांनी घोषित केले होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, गेल्या ५ वर्षांपासून भरती प्रक्रियेतील अनियमिततेप्रकरणी कोणतीच कारवाई केलेली नसल्याने या गैरप्रकाराला अभय दिले जात असल्याचा संशय व्यक्त होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याप्रकरणी चौकशी करून कृषी परिषदेच्या अहवालानुसार नोकर भरतीत गैरव्यवहारातील दोषींवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दादाजी भुसे : (१) वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ, परभणी येथील प्रकल्पग्रस्तांच्या नोकरभरती बाबतचा महाराष्ट्र राज्य कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे यांचा अहवाल शासनास सादर करण्यात आलेला असून सदरहू अहवालाच्या अनुषंगाने शासनस्तरावर कार्यवाही सुरू आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) सदर प्रकरणी महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, पुणे यांच्या अहवालाच्या अनुषंगाने शासन स्तरावर कार्यवाही सुरू आहे. सद्यस्थितीत वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी येथील प्रकल्पग्रस्तांच्या आरक्षणाबाबतची बाब न्यायप्रविष्ट आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मेळगाव (ता.नायगाव, जि.नांदेड) येथील रेती घाटांवर

अवैध रेती उत्खनन होत असल्याबाबत

(१७) *४०१२१ श्री.राजेश पवार (नायगांव), डॉ.तुषार राठोड (मुखेड) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नांदेड जिल्ह्यातील मौजे मेळगाव (ता.नायगाव), मौजे कोडगाव, बिजेगाव व एरंडल (ता.उमरी) या चारही रेती घाटावर विभागीय आयुक्त कार्यालय, औरंगाबाद यांच्या पथकाने दिनांक ६ जून, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास धाड टाकून ५००४९ ब्रास उत्खनन केलेली रेती तसेच वाहने, पोकलेन, जेसीबी व टिप्पर जप्त केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याप्रकरणी संबंधित रेतीघाटधारक तसेच महसूल विभागातील जबाबदार अधिकाऱ्यांवर गुन्हे दाखल करण्याची शिफारस दिनांक २१ जून, २०१९ रोजी वा त्या सुमारास विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांच्याकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच, उक्त जिल्ह्यातील मुदखेड, लोहा, नायगांव, देगलूर, बिलोली व माहूर तालुक्यातील नदी पात्रातून लिलाव न झालेल्या वाळू घाटातून महसूल विभागातील अधिकारी यांच्या संगनमताने अवैधरित्या वाळू तस्करी होत असल्याचे माहे डिसेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, नायगांव तालुक्यातील कहाळा ते गडगा मार्गावर एम.एच.२४-६१६८ या टिप्पर मधून वाळूची अवैध वाहतूक करण्यात येत असतांना कुंटूर पोलिसांनी ट्रक जप्त करून चालकांवर गुन्हा दाखल करण्यात आला, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, माहूर तालुक्यातील पैनगंगा नदी पात्रातील लांजी, पडसा, नेर, गोकूळ, गोंडगांव या घाटासह अनेक घाटातील दर्जेदार रेती उत्खनन करून विदर्भातील राणी, धानोरा, कवठा बाजार, साकूर-१ या संबंधित ठेकेदार रेती साठवणूक करून इतर भागात पाठविण्यात येत असून शासनाच्या कोट्यवधी रुपयांच्या महसुलांचे नुकसान होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(६) असल्यास, सदर प्रकरणी चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले त्यानुसार उक्त वाळू तस्करी करणाऱ्यांवर व संबंधित महसूल अधिकाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बाळासाहेब थोरात : (१) व (२) हे अंशतः खरे आहे.

उपविभागीय अधिकारी, परभणी व वसमत यांच्या अधिनस्त पथकाने दिनांक ०६.०६.२०१९ रोजी वाळूघाटांची केलेल्या पाहणी अहवालानुसार त्यावर कार्यवाही करण्याबाबत जिल्हाधिकारी, नांदेड यांना विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांनी दिनांक २३.०७.२०१९ च्या पत्रान्वये निर्देश दिले. त्यानुसार केलेल्या कार्यवाहीत वाळूघाटांच्या तांत्रिक मोजणीअंती मौजे बिजेगांव, ता. उमरी या वाळूघाटात मंजुरीपेक्षा कमी उत्खनन केल्याचे आढळून आले. तथापि, मौजे कौडगांव व मौजे एरंडल, ता. उमरी आणि मौजे मेळगांव, ता. नायगांव या वाळूघाटात परिमाणापेक्षा जास्तीचे उत्खनन केल्याने संबंधित लिलावधारकाविरुद्ध तहसिलदार यांनी रुपये ६३,०६,२३,३३५/- इतक्या दंडात्मक रकमेचे आदेश पारीत केले.

याव्यतिरीक्त संबंधित लिलावधारकांची अनामत रक्कम जप्त करून त्यांच्याविरुद्ध फौजदारी गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत. तसेच त्यांना संपुर्ण राज्याच्या काळ्या यादीत टाकण्यात आले आहे. या रेतीघाटासंदर्भात दोषी असणाऱ्या संबंधित अधिकारी/कर्मचारी यांच्याविरुद्ध विभागीय चौकशीची कार्यवाही सुरु करण्यात आली आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) MH-२४-६१६८ या वाहनावर दिनांक २२.१०.२०२१ रोजी कुंटूर पोलीस स्टेशन येथे. गु.र.नं.२२२/२१ अन्वये कलम ३१९, ३४ भादवि व महाराष्ट्र जमिन महसुल संहिता, १९६६ चे कलम ४८ (७) व ४८ (८) अन्वये गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे.

(५) हे खरे नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील ७० पैकी ३८ सहकारी सूतगिरण्या शासनाच्या परवानगीशिवाय भाडेतत्त्वावर चालविण्यात येत असल्याबाबत

(१८) *४१७२४ श्री.राजु (बाबा) जयवंतराव आवळे (हातकणंगले) : सन्माननीय वस्त्रोद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) खाजगी कंपन्यांमार्फत विविध सोयी-सुविधांचा लाभ घेऊन सुरु असलेल्या सहकारी सूत गिरण्यांना भाडेतत्त्वासाठी परवानगी घेणे आवश्यक असताना राज्यातील ७० पैकी ३८ सूतगिरण्या शासनाची कोणतीही परवानगी न घेता भाडेतत्त्वावर चालविण्यात येत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार शासनाची परवानगी न घेता भाडेतत्त्वावर चालविण्यात येत असलेल्या सहकारी सूत गिरण्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. अस्लम शेख : (१) सहकारी सूतगिरण्या भाडेतत्त्वावर चालविण्याबाबत महाराष्ट्र सहकारी संस्था कायदा, १९६० व नियम, १९६१ मध्ये सहकारी

सूतगिरणी भाडेतत्वावर देण्याबाबत तरतूद नसताना, खाजगी व्यक्तीकडून एकूण ३८ सहकारी सूतगिरण्या भाडेतत्वावर/ जॉबवर्क वर चालविण्यात येत असल्याची बाब उत्तराचा दिनांक टी सी एफ (एन जी ओ), नागपूर या अशासकीय संस्थेने ऑक्टोबर, २०२१ मध्ये निर्देशनास आणून दिलेली आहे.

(२) या अनुषंगाने पुढील आवश्यक ती कार्यवाही करून त्याबाबतचा अहवाल शासनास सादर करण्याबाबत वस्त्रोद्योग आयुक्तालयास दिनांक २२.११.२०२१ रोजीच्या पत्रान्वये कळविण्यात आले आहे.

(३) या संदर्भातील अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर नियमानुसार आवश्यक ती कार्यवाही करण्यात येईल.

यवतमाळ तहसीलदारांच्या शासकीय वाहनांचा लेखाजोखा ठेवण्यासाठी लॉगबुक नसल्याबाबत

(१९) * ३९५९२ डॉ.संदीप धुर्वे (अर्णी) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) यवतमाळ तहसीलदार यांच्या शासकीय वाहनाचा लेखाजोखा ठेवण्यासाठी शासकीय वाहन चालकाला वाहनाचे लॉगबुक देण्यात येते, मात्र सदर शासकीय वाहनाचे लॉगबुकच नसल्याचे माहिती अधिकारात निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याप्रकरणी श्री.शाज अहेमद नजिर अहमद यांनी यवतमाळ तहसील कार्यालयात माहितीच्या अधिकारात हालचाल रजिस्टर, लॉगबुक, खासगी वाहनासंबंधी करारनामा व देयके तसेच रेती संबंधी केलेल्या कारवाईची माहिती मागितली असून त्यावर माहिती अधिकारी नायब तहसीलदार श्री.अजय गौरकार यांनी संदर्भिय अर्जांमधील माहिती देताना तहसील कार्यालय यवतमाळ येथील हालचाल रजिस्टर व वाहनाचे लॉगबुक या कार्यालयात ठेवले जात नसल्याचे सांगितले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर तहसील कार्यालयात सी.सी.टी.व्ही. लावणे बंधनकारक असताना अद्याप सी.सी.टी.व्ही. सुद्धा लावण्यात आला नसून यवतमाळ तहसील कार्यालयाच्या या कारभाराकडे वरिष्ठांचे दुर्लक्ष होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बाळासाहेब थोरात : (१), (२), (३) व (४) तहसील कार्यालय, यवतमाळ येथे नियमितपणे वाहनासंदर्भातील लॉगबुक ठेवण्यात येतो. सदर लॉगबुकमध्ये अद्यावत नोंदी घेण्यात येतात.

तहसील कार्यालय, यवतमाळ येथे कार्यालयीन कर्मचाऱ्यांबाबतची हालचाल नोंदपुस्तिका ठेवण्यात आलेली आहे. मात्र, घटनास्थळावर रवानगी होण्यासंदर्भातील कर्मचाऱ्यांबाबतची हालचाल नोंदपुस्तिका सदर कार्यालयात ठेवण्यात येत नाही, अशी बाब माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ अन्वये विचारणा करण्यात आलेल्या अर्जाच्या अनुषंगाने संबंधित अर्जदारास कळविण्यात आलेली आहे.

सद्यःस्थितीत तहसील कार्यालय, यवतमाळ येथे सि.सि.टि.व्ही. यंत्रणा कार्यान्वित करण्यात आलेली नाही. मात्र, सि.सि.टि.व्ही. यंत्रणा लावण्याची कार्यवाही करण्याचे प्रस्तावित आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

आदिवासी आणि बिगर आदिवासी शेतकऱ्यांना D.B.T.

(डायरेक्ट बेनिफिशरी ट्रान्सफर) योजनेचा लाभ देण्याबाबत

(२०) * ३९५६१ श्रीमती मंजुळा गावीत (साक्री) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) आदिवासी आणि बिगर आदिवासी शेतकऱ्यांसाठी (डायरेक्ट बेनिफिशरी ट्रान्सफर) योजनेतर्गत ५० टक्क्याने अनुदानावर ट्रॅक्टर व शेतात शेड बांधणे इ. प्रकारच्या लाभाच्या योजना शासनामार्फत राबविल्या जातात, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, संबंधित शेतकऱ्याला प्रथम १०० टक्के खर्च करून बिल सादर केल्यानंतर ५-६ महिन्यात ५० टक्क्यांचा लाभ मंजूर होत असल्यामुळे या योजनेचा लाभ मिळेल किंवा नाही असा प्रश्न शेतकऱ्यांच्या मनात निर्माण होत असल्यामुळे अनेक शेतकरी या योजनेपासून वंचित आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदरहू शेतकरी कर्ज घेऊन ट्रॅक्टर खरेदी करणे व शेड उभी करून घेतलेल्या कर्जावर व्याज भरत असताना शेतकऱ्यांना अनुदानासाठी संबंधित

विभागाकडे वारंवार जावे लागत असल्याने त्यांना आर्थिक अडचणींना सामोरे जावे लागते, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार शेतकऱ्यांना कर्ज न घेता सदर योजनेतर्गत शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यावर ५० टक्के रक्कम शिल्लक असेल तर निवड झालेल्या शेतकऱ्याला ५० टक्के अनुदानाची रक्कम त्वरीत जमा करून या योजनेचा जास्तीत जास्त लाभ शेतकऱ्यांना देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दादाजी भुसे : (१) होय.

(२) महाडीबीटी प्रणालीद्वारे एकत्रित संगणकीय सोडत काढून निवड झाल्यानंतर लाभार्थ्यांनी योजनेची अंमलबजावणी करून देयके अपलोड केल्यानंतर क्षेत्रीय कर्मचाऱ्यांमार्फत झालेल्या कामाची प्रत्यक्ष मोका तपासणी केली जाते व अनुदानाची परिगणना करून अनुज्ञेय अनुदान लाभार्थ्यांच्या आधार संलग्न बँक खात्यात जलद गतीने जमा करण्यात येते याकरिता ५-६ महिने विलंब होत नाही.

(३) नाही. अनुदानासाठी शेतकऱ्यांना विभागाकडे वारंवार जावे लागत नाही उलट महाडीबीटी प्रणालीमुळे शेतकऱ्यांना गावात राहूनच ऑनलाईन पध्दतीने काम करता येऊ लागले आहे तसेच, त्यांच्या अर्जाची स्थिती पोर्टलवर आणि मोबाईल ॲपद्वारे कळत आहे, विभागदेखील अंमलबजावणीच्या प्रत्येक टप्प्यावर शेतकऱ्यांना लघुसंदेश (SMS) पाठवून सद्यस्थिती कळवितो.

(४) कामाची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी झाल्यानंतर अनुदान अदा करण्याबाबत शासनाने नियोजन विभाग शासन निर्णय दिनांक ५ डिसेंबर, २०१६ अन्वये धोरणात्मक निर्णय घेतला असून त्याप्रमाणे काम पूर्ण झाल्यानंतरच लाभार्थ्यांना अनुदान अदा करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**उमरेड (जि.नागपूर) पोलीस ठाण्याच्या हद्दीतील ब्राम्हणी
येथे 'न्युड डान्स' करून त्याचा व्हिडीओ प्रसारित केल्याबाबत**

(२१) * ४२११९ श्री.मोहन मते (नागपूर दक्षिण) : सन्माननीय गृह मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) उमरेड (जि.नागपूर) पोलीस ठाण्याच्या हद्दीतील ब्राम्हणी येथे 'न्युड डान्स' केल्याचे व्हायरल करण्यात आलेल्या व्हिडीओ क्लिपच्या माध्यमातून दिनांक २२ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय निष्पन्न झाले आहे,
- (३) असल्यास, यासंदर्भात दोषींवर तसेच पोलीस अधिकारी व कर्मचारी यांच्यावर कारवाई करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) सदर प्रकरणी उमरेड पोलीस स्टेशन येथे अप क्र.३३/२२ कलम २९४, १८८, ११४, ३४ भादवि, सहकलम ६७(अ) माहिती तंत्रज्ञान कायदा सहकलम १३१(अ), ११०, ११२, ११७ म.पो.का. अन्वये नोंद करण्यात आली. सदर प्रकरणाचे गांभीर्य लक्षात घेवून महिला विशेष पथकाद्वारे गुन्ह्यांचा सखोल तपास करण्यात आला आहे व १८ आरोपी निष्पन्न करून त्यापैकी १३ आरोपीस अटक करण्यात आली. उर्वरित ५ आरोपीस सुचनापत्रावर सोडण्यात आले असून त्यांचेवर कलम १०७, ११६(३) जाफौ अन्वये कारवाई केली आहे.

या प्रकरणी पोलीस स्टेशन उमरेड ब्राम्हणी येथील बिट अंमलदार पोलीस हवालदार यांना निलंबित करण्यात आले असून पोलीस स्टेशन, उमरेड येथील ठाणे प्रभारी पोलीस निरीक्षक यांना तात्काळ नियंत्रण कक्ष नागपूर ग्रामीण येथे संलग्न करण्यात आले आहे. तसेच संबंधित अधिकारी / अंमलदार यांचेविरुद्ध खातेनिहाय प्राथमिक चौकशी करून शिस्तभंगाची कारवाई करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

चंद्रपूर जिल्ह्यात १३ हजार सिंचन विहीर योजनेंतर्गत मंजूर विहिरींच्या बांधकामास अनुदान उपलब्ध करून देण्याबाबत

(२२) * ४०४८८ श्री.सुभाष धोटे (राजुरा) : सन्माननीय रोजगार हमी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) चंद्रपूर जिल्ह्यात १३ हजार सिंचन विहीर योजनेंतर्गत राजुरा, कोरपना, गोंडपिंपरी व इतरही तालुक्यातील निवड झालेल्या लाभार्थ्यांस विहीर खोदकामाचा माहे मार्च, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान मंजूरी कार्यारंभ आदेश देऊनही निधी अभावी कामे पूर्ण न झाल्याने शेतकरी बांधव संबंधित विभागात वारंवार जात असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर योजनेंतर्गत चंद्रपूर जिल्ह्यात सन २०१९-२० या कालावधीत मंजूर झालेल्या शेतकऱ्यांच्या विहिरीचे काम पूर्ण करण्यासाठी अनुदान मिळाले नसल्याचे माहे डिसेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, यासंदर्भात निवड झालेल्या लाभार्थ्यांस सिंचन विहिरीचे बांधकाम पूर्ण करण्यास अनुदान उपलब्ध करून देण्याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी रोजगार हमी योजना मंत्री, महाराष्ट्र राज्य व पालक मंत्री, महाराष्ट्र राज्य, चंद्रपूर जिल्हा व संबंधित अधिकारी यांना दिनांक २५ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निवेदनाव्दारे मागणी केली, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त निवेदानुसार शेतकऱ्यांना अनुदान उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. संदीपानराव भुमरे : (१), (२) व (३) अंशतः खरे आहे.

(४) विभागाच्या दिनांक २५.०१.२०२२ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये रुपये १२०.०० लक्ष निधी चंद्रपूर जिल्ह्याकरीता उपलब्ध करून देण्यात आलेला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पुरंदर (जि.पुणे) तालुक्यातील आळंदी-पंढरपूर राष्ट्रीय महामार्गाच्या
रुंदीकरणातील कामामध्ये बाधित होणाऱ्या शेतकरी व जमीनमालकांना
समान मोबदला मिळण्याबाबत**

(२३) * ४३०१८ श्री.संजय जगताप (पुरंदर) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुरंदर (जि.पुणे) तालुक्यातील आळंदी-पंढरपूर राष्ट्रीय महामार्गाच्या (पालखी महामार्ग) रुंदीकरणाच्या कामात बाधित होणारे शेतकरी व जमीनमालक यांना जमिनीचा वेगवेगळा मोबदला देण्याचे धोरण असून काही ठिकाणी जास्त किंवा कमी असा मोबदला दिला जाणार आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त तालुक्यात जमिनीच्या मोबदल्यासाठी सर्व ठिकाणी एकच दर द्यावा, या मागणीसाठी दिनांक २६ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास शेतकऱ्यांनी एक दिवसाचे लाक्षणिक उपोषण आंदोलन केले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी करून समान मोबदला निश्चित करण्याचे धोरण ठरविण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बाळासाहेब थोरात : (१) प्रत्येक महसुली गावासाठी शिघ्रगणकामधील किंमती व त्या गावातील मागील ३ वर्षातील खरेदी-विक्री व्यवहारांच्या प्रति हेक्टरी किंमती ह्या प्रत्येक गावासाठी वेगवेगळ्या असल्याने प्रत्येक गावासाठी वेगवेगळे जमीन दर निश्चित होऊन त्याप्रमाणे मोबदला निश्चित करणेत येत आहे. संपादित जमिनीच्या जिरायत, बागायत, हंगामी बागायत, बिनशेती अशा विविध प्रकारानुसार जमिनीचा मोबदला अधिनियमातील तरतुदीप्रमाणे निश्चित करण्यात येतो. त्यामुळे काही ठिकाणी जास्त तर काही ठिकाणी कमी मोबदला देणेचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(२) श्री.डॉ.उदयकुमार वसंतराव जगताप रा. सासवड ता.पुरंदर, जि.पुणे यांनी सासवड नगरपरिषदेच्या हद्दीतील संपादित जमिनीच्या समान दर बाबत एक दिवसाचे लाक्षणिक उपोषण केले होते.

(३) व (४) राष्ट्रीय महामार्ग अधिनियम, १९५६ च्या तरतुदीप्रमाणे भूसंपादनाचा मोबदला त्या क्षेत्रातील प्रमाणित खरेदी विक्री दरानुसार देण्यात येतो.

अधिनियमातील तरतुदी स्पष्ट असल्याने समान दर देण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

खारगाव बुद्रुक (ता.म्हसळा, जि.रायगड) येथे आंतरजातीय विवाह केलेल्या एका कुटुंबावर सामाजिक बहिष्कार टाकल्याबाबत

(२४) * ४१५०५ श्री.योगेश सागर (चारकोप) : सन्माननीय गृह मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) खारगाव बुद्रुक (ता.म्हसळा, जि.रायगड) येथील आंतरजातीय विवाह केलेल्या एका कुटुंबास दंड करून जात पंचायतीने बहिष्कार टाकल्याचे दिनांक २२ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर प्रकरणी म्हसळा पोलीस ठाण्यात गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे असे ही निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, यासंदर्भात शासनाने चौकशी करून संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : (१) होय.

(२) व (३) होय, याबाबत म्हसळा पोलीस स्टेशन, जि. रायगड येथे गु. र. क्र. ०२/२०२२ भा.द.वि. कलम १२० (ब), ३८३, ३८५, ४२७, ३४ सह महाराष्ट्र सामाजिक बहिष्कारापासून (प्रतिबंध व निवारण) अधिनियम, २०१६ चे कलम ३, ५ व ६ अन्वये, १० आरोपींविरुद्ध गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. सदर गुन्ह्यातील आरोपींना फौजदारी प्रक्रिया संहिता कलम ४१ (अ) (१) अन्वये नोटीस देण्यात आली असून सदर गुन्ह्याचा तपास करण्यात येत आहे.

४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पालघर येथील दापचरी दुग्ध प्रकल्पात झालेल्या गैरव्यवहाराची व अनियमितेची चौकशी करण्याबाबत

(२५) * ४०६६७ श्री.सुधीर मुनगंटीवार (बल्लारपूर) : सन्माननीय दुग्धविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबईला मोठ्या प्रमाणात दुग्ध पुरवठा करण्यासाठी मुंबईतील तबेले पालघर जिल्ह्यातील दापचरी येथे स्थलांतरीत करण्यासाठी आदिवासींची जमीन घेऊन दुग्ध प्रकल्प उभारण्यात आला, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकरणी सन २०१०-११ ते २०२१-२२ या कालावधीत प्रकल्पासाठी सार्वजनिक बांधकाम विभागाने १८ कोटी रूपये खर्च करून मर्जीतल्या लोकांना ठेका देऊन जवळपास सुमारे ४५ लाख रूपयांचा आर्थिक गैरव्यवहार झाल्यामुळे दापचरी येथील दुग्ध प्रकल्प बंद पडल्याने आदिवासींचा रोजगार हिरावला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या दुग्ध प्रकल्पात अधिकाऱ्यांनी केलेला आर्थिक गैरव्यवहार व अनियमितेची चौकशी करण्याची मागणी पालघर जिल्ह्याचे स्थानिक केंद्रीय लोकप्रतिनिधींनी तसेच समर्थन संस्थेने माहे डिसेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान पशुसंवर्धन मंत्री व दुग्ध विकास मंत्री, महाराष्ट्र राज्य व आदिवासी विकास जिल्हाधिकारी, पालघर यांच्याकडे लेखी निवेदनाद्वारे केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुसार संबंधित दोषी अधिकाऱ्यांवर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुनिल केदार : (१) अशंत: खरे आहे.

(२), (३), (४) व (५) दुग्ध प्रकल्प दापचरी येथील योजनेची देखभाल व दुरुस्ती करण्यासाठी दुग्धव्यवसाय विकास विभागाकडून उपलब्ध निधीमधून करण्यात येतात. मात्र, प्रत्यक्ष देखभाल व दुरुस्तीची कामे सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत करण्यात येतात. सदर कामांच्या संदर्भात प्राप्त झालेली तक्रार विचारात घेऊन दिनांक २१/२/२०२२ च्या शासन निर्णयान्वये सखोल चौकशी करण्याकरीता आयुक्त, दुग्धव्यवसाय यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्यात आली आहे. समितीला अहवाल सादर करण्यासाठी १ महिन्याची मुदत देण्यात आली आहे. समितीचा अहवाल प्राप्त होताच पुढील योग्य ती कार्यवाही करण्यात येईल.

वरुड (जि.अमरावती) तहसील कार्यालयातील अधिकारी व कर्मचारी कार्यालयीन वेळेत गैरहजर रहात असल्याबाबत

(२६) * ४३३३३ श्री.देवेंद्र भुयार (मोर्शी) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अमरावती जिल्ह्यातील वरुड तहसील कार्यालयास स्थानिक लोकप्रतिनिधी

यांनी दिनांक २५ जानेवारी, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास भेट दिली असता मोठ्या प्रमाणावर कार्यालयातील अधिकारी व कर्मचारी कार्यालयीन वेळेत गैरहजर असल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याप्रकरणी संजय गांधी निराधार योजनेचे काम पाहणारे अधिकारी व कर्मचारी रजेवर असल्याने काही महिने ती शाखा बंद असल्याचे दिनांक २९ जुन, २०२१ रोजी वा त्यासुमारास तक्रारी प्राप्त झाल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, स्थानिक जनतेला वेळोवेळी तहसील कार्यालयात जावे लागत असताना संबंधित कर्मचारी हजर नसल्याने नागरिकांना अनेक अडचणींना सामोरे जावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार विना परवानगी गैरहजर असलेल्या कर्मचाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बाळासाहेब थोरात : (१), (२), (३) व (४) अमरावती जिल्ह्यातील वरुड तहसिल कार्यालयास स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी दिनांक २५ जानेवारी, २०२१ रोजी भेट दिली असता, सदर कार्यालयातील कर्मचारी हे त्या दिनांकास कार्यालयात गैरहजर नव्हते. तथापि, विहित कार्यालयीन वेळेपेक्षा १० ते १५ मिनिटे उशीराने कार्यालयात हजर झाले. उशीराने आलेल्या संबंधित कर्मचाऱ्यांना कारणे दाखवा नोटीसा बजावण्यात आलेल्या आहेत.

तसेच, तहसिलदार कार्यालय, वरुड, जि. अमरावती येथील संजय गांधी निराधार योजना शाखेतील कोणतेही अधिकारी / कर्मचारी हे दिनांक २९.०६.२०२१ वा त्यासुमारास रजेवर नव्हते. तथापि, संजय गांधी निराधार योजना शाखेतील ४ कर्मचारी हे दिनांक २८.०७.२०२१ ते दिनांक ०९.०८.२०२१ या १३ दिवसांच्या कालावधीत अर्जित रजेवर होते. या कालावधीत संजय गांधी निराधार योजना शाखा व तहसिल कार्यालय सुरू होते. सदरहू संजय गांधी निराधार योजना शाखा बंद असल्याबाबतची कोणतीही तक्रार प्राप्त झालेली दिसून येत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सोलापूर जिल्ह्यामध्ये होत असलेल्या रस्ते अपघातांवर
उपाययोजना करण्याबाबत**

(२७) *३९३५२ श्री.बबनराव शिंदे (माढा), श्री.समाधान अवताडे

(पंढरपूर) : सन्माननीय गृह मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सोलापूर जिल्ह्यातील सोलापूर-पुणे, सोलापूर-तुळजापूर, सोलापूर-विजयपूर, सोलापूर-हैद्राबाद, सोलापूर-अक्कलकोट, टेंभुर्णी, करमाळा, अहमदनगर ह्या महामार्गावर वाहन चालविताना वाहनचालकांना स्वयंशिस्त लागावी म्हणून वाहतूक पोलिस, राष्ट्रीय महामार्ग पोलिस, आरटीओ आणि स्थानिक पोलिसांच्या माध्यमातून नियमबाह्यरित्या वाहनचालकांवर दंडात्मक कारवाई केली जात असून उक्त महामार्गावर ज्या ठिकाणी सर्वाधिक अपघात होतात तेथे सार्वजनिक बांधकाम व राष्ट्रीय महामार्ग प्राधिकरणाकडून अपघात रोखण्याबाबत उपाययोजना केल्या जातात असे असतानाही सर्वात जास्त अपघाताचे प्रमाण असल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू जिल्ह्यात माहे जानेवारी ते डिसेंबर, २०२१ मध्ये ग्रामीण भागात अपघातात जवळपास ५०० तर शहरात ६४ जणांचा मृत्यु झाला असून मृत्युचे प्रमाण दिवसेंदिवस वाढत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले आहे व त्यानुषंगाने रस्ता सुरक्षा समितीमार्फत तसेच शासनामार्फत अपघातांची कारणे शोधून त्याचे प्रमाण कमी करण्याबाबत कोणत्या उपाययोजना व कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : (१) हे खरे नाही.

सोलापूर जिल्ह्यात अपघात रोखण्यासाठी वाहतूक पोलीस, महामार्ग पोलीस व राष्ट्रीय महामार्ग प्राधिकरण यांच्याकडून कार्यवाही करण्यात येत असून सर्वात जास्त अपघाताचे प्रमाण सोलापूर जिल्ह्यात निदर्शनास आलेले नाही.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

सन २०२१ मध्ये सोलापूर ग्रामीण भागात रस्ते अपघातामध्ये एकूण ५५३ जणांचा व सोलापूर शहरामध्ये ६३ जणांचा मृत्यू झालेला असून सन २०२० व

२०२१ या मागील २ वर्षात सन २०१८ व २०१९ च्या तुलनेत अपघात संख्येमध्ये घट झाली आहे.

(३) शासनामार्फत अपघाताची कारणे शोधून त्याचे प्रमाण कमी करण्याकरिता खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्यात येत आहेत.

- रस्ते सुरक्षा अभियान, वाहतूक प्रबोधन मोहिम याद्वारे जनजागृती तसेच वाहतूक नियमांची माहिती लोकांपर्यंत प्रसारित करण्यात येत आहे.
- सर्व पोलीस ठाण्यात एक अधिकारी व तीन कर्मचारी यांचे अपघात पथक तयार करण्यात आलेले असून सदर पथक अपघात स्थळी भेट देऊन अपघाताचे शास्त्रीय पध्दतीने विश्लेषण करून उपाययोजना करण्यात येतात.
- सोलापूर जिल्ह्यात ४२ ब्लॉक स्पाॅट निश्चित करण्यात आलेले असून त्या ठिकाणी भेटी देऊन उपाययोजना करण्यात येत आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

सहकारनगर धनकवडी गावठाण येथील (जि.पुणे) पोलीस ठाण्याच्या हद्दीत सुरु असलेल्या अवैध धंद्याबाबत

(२८) * ३८५२५ श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती) : सन्माननीय गृह मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) सहकारनगर (जि.पुणे) पोलीस ठाण्याच्या हद्दीमध्ये धनकवडी गावठाण येथे अवैध दारूचा गैरकारभार, वाहनांची जाळपोळ, गुटखा विक्री, ऑनलाइन लॉटरी, बेकायदा सट्टे, सोरट, जुगार, चोऱ्या अशा स्वरूपाचे गुन्हे राजरोसपणे सुरु असल्याने नागरिकांना विशेषतः महिलांना त्रास होत असल्याचे दिनांक १७ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, गत पाच वर्षांच्या तुलनेत सद्यःस्थितीत सर्व प्रकारच्या गुन्ह्यांमध्ये लक्षणीय वाढ झाल्याने विविध संघटनांनी आंदोलने, पत्रव्यवहार, निवेदने देऊनही सहकारनगर पोलीस ठाण्याचे दुर्लक्ष होत असल्याने नागरिकांमध्ये तीव्र असंतोष निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : (१) सहकारनगर पोलीस ठाण्याच्या हद्दीत कोणताही अवैध धंदा राजरोसपणे सुरु नाही. चोरट्या/छुप्या पध्दतीने चालणाऱ्या अवैध दारु विक्री गुटखाविक्री, ऑनलाईन लॉटरी, बेकायदा सट्टे, सोरट, जुगार अशा ठिकाणांची माहिती काढून सदर ठिकाणी छापा टाकून अवैधरित्या चालत असल्याची खात्री झाल्यानंतर योग्य ती कायदेशीर कारवाई केली जाते.

(२) गत पाच वर्षांच्या तुलनेत गुन्हे दाखल होण्याचे प्रमाण कमी झालेले आहेत. सदर बाबतीत पोलीस ठाणे कडून दुर्लक्ष झाले नसून कोणत्याही प्रकारचे आंदोलने झालेले नाहीत.

(३) मागील पाच वर्षांत अटक करण्यात आलेल्या आरोपीविरुद्ध प्रकरणपरत्वे प्रतिबंधात्मक कार्यवाही करण्यात आली आहे. तपास पथक चौकी प्रभारी अधिकारी, पोलीस ठाणे येथे नेमणूकीस असलेले पोलीस अमलदार यांना वेळोवेळी अवैध धंद्याबाबत माहिती काढून कारवाई करण्याबाबत सूचित करण्यात आले आहे. पोलीस ठाणे हद्दीत कोणताही अवैध धंदा चालू राहणार नाही याबाबत दक्षता घेतली जाते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**परळ (मुंबई) येथील केईएम रुग्णालयातील शेठ गोवर्धनदास सुंदरदास
वैद्यकीय महाविद्यालयात एका विद्यार्थ्याचा होत**

असलेला अमानुष छळ

(२९) * ३८३०१ श्री.सुनील राणे (बोरीवली), श्रीमती यामिनी यशवंत जाधव (भायखळा), श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.पराग शाह (घाटकोपर पूर्व), कॅप्टन आर. सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.मंगेश कुडाळकर (कुर्ला), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी) : सन्माननीय गृह मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
(१) परळ (मुंबई) येथील केईएम रुग्णालयाच्या सेठ गोवर्धनदास सुंदरदास वैद्यकीय महाविद्यालयात सन २०१८ या कालावधीपासून शिक्षण घेत असलेल्या मूळ हिंगोली जिल्ह्यातील रहिवासी कु.सुगत पडलघ या विद्यार्थ्याचा मागील काही वर्षांपासून अमानुष छळ व जातीय वाचक अपशब्द वापर, शिवीगाळ करून असह्य त्रास देत असल्याने यासंदर्भात पिडित विद्यार्थ्यांने वॉर्डन श्री.सुनील कायरे, श्री.समाधान किटकरी आणि श्री.समाधान सोनवलकर यांच्याकडे प्रथम

तक्रार केली असता त्यावर कारवाई न करता डॉ.कुयरे यांनी त्याला व त्याच्या पालकांना महाविद्यालयातून काढण्याची धमकी दिल्यामुळे कु.सुगत पडलघ यांनी दिनांक १५ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास भोईवाडा पोलीस स्टेशनमध्ये तक्रार केल्यानंतर पोलीसांनी १२ विद्यार्थ्यांसह दोन वॉर्डन अशा १४ जणांविरुद्ध गुन्हा दाखल केला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याप्रकरणी भोईवाडा पोलीसांना अट्रॉसिटीचा गुन्हा नोंदविल्यानंतर आजमितीस एक आठवडा उलटूनही संबंधितांविरुद्ध कोणतीही कारवाई करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, यासंदर्भातील प्रकरणाची चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : (१) होय.

(२) व (३) सदर प्रकरणी भोईवाडा पोलीस ठाणे येथे गु. र. क्र. ११/२२, कलम ३(१) (i), (r), (s), (z), ३(२) (V a), कलम ६ अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम सह कलम ४ महाराष्ट्र छळवाद (रॅगींग) करण्यास मनाई करणे अधिनियम १९९९ सह कलम ५०४, ५०६, ३४ भादंवि अन्वये १५ विद्यार्थी आणि ३ वॉर्डन यांच्याविरुद्ध गुन्हा दाखल करण्यात आलेला आहे.

सदर गुन्हातील आरोपींना फौ. दं. प्र. सं. कलम ४१ अन्वये नोटीस देण्यात आली आहे. सदर गुन्हाचा तपास सुरू आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागपूर येथे 'आपली बस' च्या वाहतुकीसाठी अवैध डिझेलसारख्या द्रव्य पदार्थांचा वापर होत असल्याबाबत

(३०) * ४१३७७ श्री.विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम): सन्माननीय गृह मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर येथे हंसा सिटी बस सर्व्हिसेस प्रायव्हेट लिमिटेडमार्फत चालविण्यात

येत असलेल्या "आपली बस" च्या वाहतूकीसाठी अवैध मार्गाने हजारो लिटर डिझेलसारख्या द्रव पदार्थाचा वापर होत असल्याचे दिनांक १५ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राजेंद्र नगर येथील महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळातील हंसा सिटी बस सर्व्हीसेस प्रायव्हेट लिमिटेडच्या स्टार बस डेपोवर गुन्हे शाखेने छापा टाकून टॅकरसह २६.५५ लाखांचा माल जप्त करून डेपो मॅनेजर व डेपो संचालित करणाऱ्यांवर गुन्हा दाखल करण्यात आला, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : (१) होय.

(२) होय.

(३) याबाबत पोलीस स्टेशन, एमआयडीसी नागपूर शहर येथे गु.र.नं. ८६/२०२२ भा.दं.वि. कलम २८५, १८८ सह कलम ३ व ७ जीवनावश्यक वस्तू कायदा, १९५५, सह कलम ७, २३ पेट्रोलियम अॅक्ट अधिनियम, १९३४ अन्वये गुन्हा नोंद करण्यात आला असून पुढील तपास सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

माय सांगवी (सांगवी खुर्द) (ता.यावल, जि.जळगाव) येथे

अल्पवयीन मुलीवर तीन व्यक्तींनी केलेला अत्याचार

(३१) * ४२३९३ श्री.संजय सावकारे (भुसावळ) : सन्माननीय गृह मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) माय सांगवी (सांगवी खुर्द) (ता.यावल, जि.जळगाव) येथील इयत्ता ९ वी मध्ये शिकत असलेल्या १५ वर्षीय अल्पवयीन मुलीवर तीन व्यक्तींनी अत्याचार केल्याची घटना दिनांक २६ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास घडल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणातील आदीवासी कोळी महासंघातर्फे सदर घटनेतील आरोपींना पोस्को व शक्ती कायद्याखाली गुन्हा दाखल करून गंभीर

शिक्षा देण्याबाबत रावेर तहिसलदारांना निवेदन दिले तसेच रावेर व यावलचे उपविभागीय पोलीस अधिकारी यांनी अपराधांना फाशीची शिक्षा देण्याबाबत मागणी केली, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : (१) होय.

(२) होय. याबाबत कोळी समाज संघटना, जळगाव यांच्या वतीने निवेदन देण्यात आले आहे.

(३) सदर प्रकरणात यावल पोलीस स्टेशन, जि.जळगाव येथे दिनांक २६.०१.२०२२ रोजी गु. र. क्र. ४४/२०२२ भा.द.वि. कलम ३५४ (अ) (i), ३७६ (ड) (i), ३५४, ३२३ सह बालकांचे लैंगिक अपराधांपासून संरक्षण अधिनियम, २०१२ चे कलम ३, ४, ५ (ग), ६ अन्वये गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. सदर गुन्ह्यामध्ये एकूण ३ आरोपींना अटक करण्यात आली असून यामध्ये २ विधिसंघर्षित बालकांचा समावेश आहे. सदर गुन्हा पोलीस तपासावर आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अंबाजोगाई (जि.बीड) येथील इनाम व देवस्थानच्या जमिनी
 चुकीच्या पद्धतीने खालसा केल्याबाबत**

(३२) * ४२५६४ श्रीमती नमिता मुंदडा (केज) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अंबाजोगाई (जि.बीड) येथील इनाम जमिनी खिदमतमास असताना महसूल यंत्रणेमार्फत मदतमाश दाखवून चुकीची कागदपत्रे दाखल करून अंबाजोगाई येथील सर्वे.नं. ४३६/२ व ३४४/१ तसेच चनई, ता.अंबाजोगाई. येथील गट.नं. ६५ (जुना ३३३ व ७१) तसेच अंबाजोगाई येथील देवस्थान जमिनी सर्वे.नं. ३३५/१, ३३५/२, ३२० व ३२२ या चुकीच्या पद्धतीने खालसा केल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर जमिनीचा शासनाच्या नियमाप्रमाणे नजराणा भरलेला नसून तहसील कार्यालय, अंबाजोगाई यांनी नजराणा रक्कम न भरता अकृषी

(एन.ए.) परवानग्या दिलेल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी वारंवार तक्रारी करूनही उपजिल्हाधिकारी व तहसिलदार, अंबाजोगाई यांनी कोणतीही कार्यवाही केली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदरहू बीड जिल्ह्यात देवस्थान व इनाम जमिनीची एस.आय.टी. (S.I.T) मार्फत चौकशी सुरु असून त्यात अंबाजोगाई वरील सर्वे नंबरचाही एस.आय.टी. (S.I.T) मार्फत चौकशी करून कार्यवाही करण्याबाबतची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी राज्याचे महसूल मंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांच्याकडे दिनांक ०६ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास केली होती, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त प्रकरणाची शासनाने चौकशी करून उपजिल्हाधिकारी व तहसिलदार, अंबाजोगाई यांच्यावर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बाळासाहेब थोरात : (१) अंशतः खरे आहे.

सर्वे क्र.३३५/१ व ३३५/२ मधील इनाम जमिनीबाबत मा.दिवाणी न्यायालय, कनिष्ठ स्तर व संयुक्त धर्मादाय आयुक्त, औरंगाबाद यांचेकडील आदेशान्वये व तदनंतर खरेदी खताच्या आधारे फेरफार नोंदविले असल्याचे दिसून येते. तथापि, सर्वे क्र.३२० व ३२२ मधील इनाम जमिनीबाबत उपजिल्हाधिकारी, भूसुधार, बीड यांनी प्रतिबंधित मालकी घोषित करण्याबाबत पारीत केलेले दिनांक २७.०२.२०१८ रोजीचे आदेश अपर जिल्हाधिकारी, अंबाजोगाई यांनी पुनर्विलोकनात दिनांक १०.०३.२०२१ रोजीच्या आदेशान्वये रद्द केले आहेत.

अंबाजोगाई, जि.बीड येथील सर्वे नं.४३६/२ या इनाम जमिनीबाबत उपजिल्हाधिकारी, भूसुधार, बीड यांनी दिनांक ०६.११.१९९९ च्या आदेशान्वये उक्त जमिनीची प्रतिबंधित मालकी (मदतमाश) घोषित केली आहे. तसेच, सर्वे क्र.३४४/१ मधील इनाम जमिनीबाबत उपआयुक्त, औरंगाबाद यांनी दिनांक ०४.०२.१९९५ च्या आदेशान्वये उक्त जमिनीची प्रतिबंधित मालकी (मदतमाश) घोषित केली आहे. तथापि, इनाम जमिनीची नोंदवही (गाव नमुना क्र.३) मध्ये गट नं.६५ ची नोंद आढळून येत नाही.

(२) अंबाजोगाई, जि.बीड येथील विषयाधीन सर्वे नं.पैकी सर्वे नं.४३६/२ या जमिनीबाबत प्राप्त करून घेण्यात आलेल्या दिनांक ०६.०२.२००३ च्या अकृषीक आदेशानुसार बाजारमूल्याच्या ५०% नजराणा रक्कम भरणा केल्याचे दिसून येते. (३), (४), (५) व (६) याबाबत बीड जिल्ह्यातील वक्फ/देवस्थान इनाम जमिनीच्या संदर्भात प्राप्त झालेल्या तक्रारीच्या अनुषंगाने शासन निर्देशानुसार विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांनी अपर जिल्हाधिकारी यांचे अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन केली असून अहवाल प्राप्त झालेला आहे. चुकीच्या पध्दतीने आदेश पारीत झाले असल्यास फेरतपासणीस घेणेची कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे. अपर जिल्हाधिकारी यांच्या अहवालाच्या अनुषंगाने पुढील कार्यवाही करणेत येत आहे.

सांगली जिल्ह्यातील द्राक्षबागांचे डाऊनी व कुजव्या रोगाने नुकसान झाल्याबाबत

(३३) * ३९८१२ श्री.अनिल बाबर (खानापूर) : सन्माननीय फलोत्पादन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सांगली जिल्ह्यातील खानापूर, तासगाव व कवठेमहाकाळ येथे ढगाळ हवामान व जोरदार पावसामुळे द्राक्षबागाचे डाऊनी व कुजव्या रोगाने नुकसान झाल्याचे माहे डिसेंबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर रोगाच्या प्रादुर्भावामुळे द्राक्ष बागायतदारांचे किती नुकसान झाले याबाबत शासनाने पाहणी केली आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त रोगाचा प्रादुर्भाव रोखण्याकरिता तसेच द्राक्षबागायतदारांना नुकसान भरपाई मिळण्याबाबत शासनाने कोणत्या उपाययोजना केल्या वा करण्यात येत आहेत,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. संदीपानराव भुमरे : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) होय, सांगली जिल्ह्यात माहे डिसेंबर, २०२१ मध्ये दिनांक ०१ ते ०४ डिसेंबर

या कालावधीमध्ये झालेल्या अवकाळी पावसाने बाधित क्षेत्राचे पंचनामे पूर्ण करण्यात आले आहेत. अवकाळी पावसाने २०१०४.४० हे. द्राक्ष पिकांचे क्षेत्र बाधित झाले आहे.

(३) नुकसानीचा प्रादुर्भाव कमी करण्यासाठी घडांची विरळणी करणे (Thinning), Canopy कमी करणे (सुर्यप्रकाशासाठी फांद्या छाटणी) याबाबत शेतकऱ्यांना शास्त्रज्ञ व क्षेत्रीय कर्मचारी यांचेमार्फत प्रशिक्षण व प्रात्यक्षिकाच्या माध्यमातून जागृती निर्माण करण्यात आलेली आहे. शेतकऱ्यांसाठी आत्मा योजनेतर्गत तज्ञांच्या माध्यमातून द्राक्ष बागा व्यवस्थापनाचे प्रशिक्षण देण्यात आले आहे. एकूण १५ तालुक्यात प्रशिक्षण घेवून ७९८ शेतकरी प्रशिक्षित करण्यात आले आहेत. ढगाळ हवामानामुळे व जास्त आर्द्रता असल्यामुळे जैविक बुरशीनाशक वापराची प्रात्यक्षिके दाखविण्यात आली आहेत. तसेच डिसेंबर, २०२१ मध्ये विविध जिल्ह्यामध्ये झालेल्या अवकाळी पावसामुळे झालेल्या नुकसानीच्या भरपाईसाठी महसुल विभागाकडून कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजे पवारसाखरी (ता.गुहागर जि.रत्नागिरी) येथे उत्खनन करताना
सुरूंग लावल्याने गावातील ३८ घरांना तडे गेल्याबाबत**

(३४) * ४३३२६ श्री.भास्कर जाधव (गुहागर) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे पवारसाखरी (ता.गुहागर जि.रत्नागिरी) येथे बालाजी इन्फ्रास्ट्रक्चर अँड कन्स्ट्रक्शन कंपनीने उत्खनन करताना सुरूंग लावल्याने गावातील ३८ घरांना तडे गेल्यामुळे सदरहू घरे धोकादायक असल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत स्थानिक ग्रामस्थांनी स्थानिक प्रशासनापासून जिल्हाधिकारी यांच्यापर्यंत माहे डिसेंबर, २०२१ ते जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान तक्रार केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याप्रकरणाची चौकशी करून शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बाळासाहेब थोरात : (१), (२), (३) व (४) मौजे साकरी बु. ता. गुहागर येथील गट नं. ३०९ मध्ये साहील एंटरप्रायजेस यांना काळा दगड या गौण खनिजाचे उत्खनन करण्यास मंजूरी देण्यात आली होती.

ग्रामपंचायत साखरी बु. व साखरी खु., ता. गुहागर यांचे दिनांक ०३.१२.२०२१ रोजीचे तहसिलदार यांना प्राप्त झालेले पत्र व तक्रारदार यांनी दिनांक ०१.१०.२०२१ रोजी जिल्हाधिकारी, रत्नागिरी यांच्याकडे केलेल्या तक्रारीच्या अनुषंगाने तहसिलदार, गुहागर यांच्याकडून अहवाल मागविण्यात आला असता, तहसिलदार, गुहागर यांच्या अहवालानुसार सदर तक्रार अर्जाबाबत बांधकाम विभागातील उपअभियंता यांनी नुकसान झालेल्या घराचे नुकसानीबाबतचा सर्वे करून ग्रामपंचायतीस अहवाल सादर केल्यानंतर ग्रामपंचायतीच्या शिफारशीनुसार संबंधित कंपनी नुकसान भरपाई देण्यास तयार असून, तसे हमीपत्र ग्रामपंचायतीस दिले आहे. तसेच तहसिलदार, गुहागर यांनी दिनांक २५.०२.२०२२ रोजी ग्रामपंचायत साखरी बु. व साखरी खु., ता. गुहागर या गावांमध्ये पाहणी केली असता ३५ घरांना तडे गेल्याचे सकृतदर्शनी दिसून आले आहे.

**बाभुळगांव व आर्णी (जि.यवतमाळ) येथे रेतीची
अवैध वाहतूक होत असल्याबाबत**

(३५) *४०७०४ डॉ.अशोक उईके (राळेगाव), श्री.सुभाष धोटे (राजूरा), श्री.नानाभाऊ पटोले (साकोली), श्रीमती सुलभा खोडके (अमरावती), श्रीमती प्रतिभा धानोरकर (वरोरा), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.अमित इनक (रिसोड) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बाभुळगांव (जि.यवतमाळ) तालुक्यातील वाटखेड, मांगसावंगी, आश्टारामपूर येथे लिलाव न झालेल्या रेती घाटावरून अवैधरीत्या रेती वाहतूक होत असल्याचे दिनांक २० जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच आर्णी तालुक्यातील कवठा बाजार येथील पैनगंगा नदी पात्रात अवैध वाळू तस्करी सुरु असल्याने तस्करांविरोधात आर्णी पोलीस ठाण्यात गुन्हा दाखल करण्यात आला, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, सदर रेती घाटाचा लिलाव करण्यात आलेला नसतानाही रेतीमाफीया राजरोसपणे घाटावरून रेती उपसा करित असतानाही संबंधित अधिकाऱ्यांचे दुर्लक्ष होत असल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी दोषी आढळून येणाऱ्या संबंधितांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बाळासाहेब थोरात : (१) हे खरे नाही.

(२), (३), (४) व (५) कवठा बाजार, ता. आर्णी, जि.यवतमाळ येथील पैनगंगा नदीपात्रात अवैध वाळू तस्करी करणाऱ्या संबंधितांविरुद्ध पोलीस स्टेशन आर्णी येथे भा.द.वि.चे कलम १४३, ३७९, ३५३, ३३२ व महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ चे कलम ४८ अन्वये गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत. आर्णी तालुक्यात माहे एप्रिल, २०२१ ते माहे जानेवारी, २०२२ या कालावधीत एकुण २४ वाहनावर रुपये २८,४०,५००/- इतक्या रक्कमेची दंडात्मक कार्यवाही करण्यात आली आहे.

बाभुळगाव तालुक्यात सन २०२१-२२ मध्ये रेतीच्या अवैध उत्खनन व वाहतुकीच्या एकुण २५ प्रकरणांत दंडात्मक कारवाई करून एकूण रुपये ६३.४४ लाख शासनजमा करण्यात आली आहे.

जळगांव जिल्ह्यात बोगस पशुवैद्यकीय डॉक्टर कार्यरत असल्याबाबत

(३६) * ४२५०९ श्री.शिरीष चौधरी (रावेर) : सन्माननीय पशुसंवर्धन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) जळगाव जिल्ह्यात शैक्षणिक पात्रता व क्षमता नसतानाही पशुधनाच्या जिवाशी खेळून शेतकऱ्यांची फसवणूक करणारे अनेक स्वयंघोषित बोगस डॉक्टर असल्याचे दिनांक २५ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी तक्रार दाखल करूनही अद्यापपर्यंत बोगस डॉक्टरांविरुद्ध कोणतीही कारवाई करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने जिल्ह्यातील बोगस डॉक्टरांविरुद्ध शोध मोहीम घेऊन त्यांचेविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुनिल केदार : (१), (२) व (३) जळगांव जिल्ह्यात बोगस पशुवैद्यकीय डॉक्टर कार्यरत असलेबाबतची बाब निदर्शनास आलेली नाही, तथापि यासंदर्भात तक्रार प्राप्त झालेली आहे. यासंदर्भात भारतीय पशुवैद्यकीय परिषद कायदा, १९८४ मधील तरतुदीन्वये स्थापन महाराष्ट्र राज्य पशुवैद्यकीय परिषद, नागपूर यांना सदरहू तक्रारीची शहानिशा करून तक्रारीमध्ये नमुद व्यक्तींची शैक्षणिक अर्हता व नोंदणी संदर्भात पडताळणी करून याबाबतचा अहवाल सादर करणेबाबत कळविण्यात आले आहे. तसेच प्रस्तुत प्रकरणी जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद, जळगांव यांनी तक्रारीची दखल घेवून जिल्ह्यातील एकुण १५ तालुक्यातील पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार) पंचायत समिती यांना दिनांक २७/०१/२०२२ रोजीच्या पत्रान्वये जिल्ह्यात पशुवैद्यकीय डॉक्टर म्हणून व्यवसाय करणाऱ्या बोगस डॉक्टरांच्या विरुद्ध कायदेशिर कार्यवाही करणेबाबत कळविले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नवी मुंबई पोलिसांच्या गुन्हे शाखेने पनवेल जवळील नेरे गावातून कोट्यवधी रुपयांचे अंमली पदार्थ जप्त केल्याबाबत

(३७) * ४१७९९ श्री.जयकुमार रावल (शिंदखेडा) : सन्माननीय गृह मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नवी मुंबई पोलिसांच्या गुन्हे शाखेने पनवेल जवळील नेरे गावात कोट्यवधी रुपयांचे अंमली पदार्थ जप्त केल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याप्रकरणी थर्टीफस्टच्या निमित्ताने पाटऱ्यांचे आयोजन करणाऱ्या तरुणांना अंमली पदार्थ विकण्याच्या प्रयत्नात असलेल्या तिघांना पोलीसांनी ताब्यात घेतले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, यानुषंगाने अंमली पदार्थांवर आळा घालण्यासंदर्भात शासनाने कोणत्या उपाययोजना केल्या वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : (१) व (२) दिनांक ३१.१२.२०२१ रोजी नवी मुंबई पोलीस आयुक्तालय अंतर्गत कक्ष-३ गुन्हे शाखेने पनवेल (जि.रायगड) येथील नेरे गावात केलेल्या कार्यवाहीत एकूण रुपये २,५३,७०,९००/- किंमतीचा मुद्देमाल जप्त केला आहे. या कार्यवाहीत एकूण ०६ आरोपितांना अटक करून त्यांच्याविरुद्ध पनवेल तालुका पोलीस ठाणे येथे गु.र.क्र.३७१/२०२१, एन.डी.पी.एस.कायदा, १९८५ च्या कलम ८(क),२२(क), २९ अन्वये गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे.

(३) अंमली पदार्थ विरोधी कारवाई अंतर्गत प्रभावी तपासाबरोबरच जनतेने अंमली पदार्थांच्या आहारी जाऊ नये म्हणून जनजागृतीच्या उद्देशाने “२६ जून” या अंमली पदार्थ विरोधी दिनानिमित्त २६ जून ते १० जुलै असा अंमली पदार्थ विरोधी पंधरवडा साजरा करण्यात येतो. याशिवाय वेळोवेळी अंमली पदार्थ व त्याचे दुष्परिणाम याबाबत जनतेस तसेच विद्यार्थ्यांना माहिती देणे, फिल्म दाखविणे, चर्चासत्र, हॅन्डबील वाटप व भिंती पोस्टर्सचे प्रदर्शन करणे तसेच प्रचार फेऱ्या, मॅरेथॉन, मोहल्ला कमिटी, पब्लीक मिटींग असे कार्यक्रम घेण्यात येतात.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नवीन सुधारित मच्छिमार कायद्यातील जाचक अटी रद्द करण्याबाबत

(३८) * ३८८०७ श्री.चंद्रकांत (दादा) पाटील (कोथरुड), श्री.राजन साळवी (राजापूर), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), कॅप्टन आर. सेल्वन (सायन-कोळीवाडा), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्री.देवेंद्र फडणवीस (नागपूर दक्षिण पश्चिम), श्री.सुधीर मुनगंटीवार (बल्लारपूर), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.राम कदम (घाटकोपर पश्चिम), श्री.रवि राणा (बडनेरा), श्री.अभिमन्यु पवार (औसा), श्री.सुरेश (राजूमामा) भोळे (जळगाव शहर) : सन्माननीय मत्स्यविकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सिंधुदुर्ग जिल्हा आधुनिक यांत्रिक रापणकर (पर्सनेट) असोसिएशन सिंधुदुर्ग यांच्यावतीने नवीन सुधारित मच्छिमार कायद्यातील जाचक अटीविरोधात मालवण येथे सहाय्यक मत्स्यव्यवसाय कार्यालयासमोर साखळी उपोषण सुरु

केल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्याच्या जलधी क्षेत्राबाहेर मच्छीमारी करून येणाऱ्या पर्ससीन बोटींना बंदरात ये-जा करायला व मासळी उतरविण्यासाठी माहे सप्टेंबर ते मे या कालावधीपर्यंत परवानगी देण्यात यावी, जुन्या मासेमारी परवान्यांचे नुतनीकरण करण्यात यावे, पर्ससीन नौकांवर एकतर्फी कारवाई बंद करावी, सर्व मासेमारी प्रकारांचा अभ्यास झाल्याशिवाय पर्ससीन नौकांवर कारवाई करू नये, परप्रांतीय फास्टर नौकांवर कारवाई करावी या उपोषणकर्त्यांच्या प्रमुख मागण्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, नविन मासेमारी कायद्यातील नियम व अटी या पर्ससीन मच्छीमारांना मारक असल्याचे निदर्शनास आल्यामुळे स्थानिक मच्छीमारांचा शासनाप्रती तीव्र असंतोष निर्माण झाल्याचे आढळून आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, पारंपारिक मच्छीमार व पर्ससीन नेट धारक मच्छीमार यांच्या मागण्याबाबत सकारात्मक मार्ग काढण्याच्या दृष्टीने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. अस्लम शेख : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

तथापि, परप्रांतीय फास्टर नौकांवर कारवाई करावी याबाबत उपोषणकर्त्यांच्या निवेदनामध्ये मागणी नाही.

(३) अंशतः खरे आहे.

(४) राज्याच्या जलधी क्षेत्रापलीकडील २०० सागरी मैलापर्यंतचे क्षेत्र केंद्र शासनाच्या अखत्यारीत येते. परंतु या क्षेत्रात मासेमारी करण्यासंदर्भात केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक तत्वाबाबत मार्गदर्शन घेण्यासाठी दिनांक २३/०२/२०२२ च्या पत्रान्वये १२ नॉटीकल मैल च्या पलीकडे मासेमारी करण्यासंदर्भात स्पष्ट मार्गदर्शन करण्याकरिता विनंती करण्यात आली आहे.

तसेच मा.उच्च न्यायालयाने याचिका क्र.९३२७/२०१६ च्या अनुषंगाने डॉ.गोपाळकृष्ण समितीची स्थापना करण्यात आली आहे. सदर समितीचा अहवाल सादर केल्यानंतर शासनाच्या मान्यतेने योग्य ती कार्यवाही करण्यात

येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नांदेड जिल्ह्यातील तुळजापूर- नांदेड-नागपूर या राष्ट्रीय महामार्गाच्या
कामांसाठी अवैध गौण खनिज उत्खनन होत असल्याबाबत**

(३९) * ४२२९६ डॉ.तुषार राठोड (मुखेड) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नांदेड जिल्ह्यात तुळजापूर-नांदेड-नागपूर या राष्ट्रीय महामार्गावरील नांदेड ते जानापूरी (ता.लोहा) दरम्यान महामार्गाचे काम चालू असताना प्रशासनाने परवानगी दिलेल्या जागेत के.टी.आय.एल कंपनीने मुरुम न काढता इतरत्र रस्त्याच्या कडेला खोदकाम करून हजारो ब्रास अवैध मुरुम वापरल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०२१ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर गौण खनिजाचे उत्खनन करण्यासाठी संबंधित तहसिलदार कार्यालयाकडून परवानगी दिलेल्या मुरुमापेक्षा अधिकचे उत्खनन केल्यामुळे शासनाच्या महसूलाचे नुकसान होत असल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार अवैधरित्या मुरुमाचे उत्खनन करणाऱ्या कंपनीवर तसेच संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे.

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बाळासाहेब थोरात : (१) हे खरे नाही.

भारतीय राष्ट्रीय राजमार्ग प्राधिकरण विभाग यांनी राष्ट्रीय महामार्ग ३६१ लोहा-वांरगा (तुळजापूर-नांदेड-नागपूर) रस्त्याच्या कामाच्या कराराप्रमाणे प्रकल्प व्यवस्थापक, लोहा-वांरगा हायवेज प्रा.लि.नांदेड यांना उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या एकूण ६० मीटर R.O.W.च्या हद्दीत निघालेला मुरुम गौण खनिज रस्त्याच्या भरावासाठी वापरलेले आहे. त्यामुळे राष्ट्रीय महामार्ग ३६१ लोहा-वांरगा (तुळजापूर-नांदेड-नागपूर) मधील मौ.जानापूरी ते मौ.विष्णुपूरी या दरम्यान रस्त्याच्या हद्दीत आवश्यकतेनुसार Trench खोदून त्यात

निघालेल्या मरूम गौण खनिज त्याच रस्त्याच्या मंजुर करण्यात आलेल्या नकाशाप्रमाणे रस्त्याच्या भरावासाठी वापरण्यात आले आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**परभणी जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांना शासनाच्या विविध योजनांची
माहिती देण्यासाठी जनजागृती मोहिम राबविण्याबाबत**

(४०) * ४२९६४ श्री.सुरेश वरपुडकर (पाथरी) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी जिल्ह्यातील कृषी अधिकारी व कर्मचाऱ्यांच्या दुर्लक्षामुळे कृषी विभागाच्या अनेक शासकीय योजनांची माहिती शेतकऱ्यांना वेळेवर दिली जात नसल्याने राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियान, राष्ट्रीय अन्नधान्य विकास कार्यक्रम, राष्ट्रीय कडधान्य विकास कार्यक्रम, गतीमान पाणलोट, मृद-जलसंधारण कार्यक्रम, सेंद्रीय खताचा समतोल, शेततळे, एकात्मिक वापर, पीक संरक्षण योजना, अनुसूचित जातीजमाती उपाययोजना, अनुदानावर शेती औजारे वाटप, ठिबक सिंचन, तुषार सिंचन योजना इत्यादी योजनांचा लाभ शेतकऱ्यांना मिळत नसल्याचे माहे फेब्रुवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांना या योजनांचा लाभ मिळण्यासाठी शासनस्तरावर जनजागृती मोहिम राबविण्यात येणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, यासंदर्भात माहिती घेवून कृषी योजनांची प्रभावी अंमलबजावणी व योजनांचा अधिकाधिक लाभ शेतकऱ्यांना देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दादाजी भुसे : (१) हे खरे नाही,

परभणी जिल्ह्यात खरीप हंगामात सोयाबिन ग्राम बिजोत्पादन मोहिमे अंतर्गत सोयाबिन उगवण क्षमता प्रात्यक्षिके, बिजप्रक्रिया प्रात्यक्षिके,

बिबिएफव्दारे सोयाबिन लागवड तंत्रज्ञान, सुक्ष्म सिंचनावर कापूस लागवडीचे नियोजन, आंतरपिक पध्दतीचे प्रात्यक्षिके तसेच निंबोळी पावडरचा वापर याबाबत विशेष मोहीम राबविण्यात येऊन, घरचे सोयाबिन बियाणे जतन करून खरीप २०२२ मध्ये पेरणीकरीता उपयोगात आणण्याबाबत जनजागृती करण्यात आली आहे.

(२) कृषि विभागामार्फत विविध योजनांची सर्व जिल्ह्यांतील स्थानिक वृत्तपत्रामध्ये जाहिराती, चर्चासत्र, कार्यशाळा, कृषि संजिवनी सप्ताह, किसान दिन, कृषि दिन या सारख्या विशेष मोहिमांचे आयोजन करून जन जागृती केली जाते.

(३) कृषि योजनांची प्रभावी अंमलबजावणी व या योजनांचा अधिकाधिक शेतकऱ्यांना लाभ देण्यासाठी कृषि विभागाच्या युट्युब चॅनलवर चर्चा करू शेतीची कास धरू प्रगतीची ही वेबिनार मालिका घेतली जाते, कृषि विभागाच्या ब्लॉगस्पॉटवर विविध योजनांची अद्ययावत माहिती उपलब्ध आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पारवा (ता.घाटंजी, जि.यवतमाळ) येथे रेतीची तस्करी होत असल्याबाबत

(४१) * ४०९७५ डॉ.संदीप धुर्वे (अर्णी) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पारवा (ता.घाटंजी, जि.यवतमाळ) येथील नायब तहसील कार्यालय नेहमी बंद असल्याने पारवा नायब तहसील कार्यालयातर्गत येणाऱ्या अनेक गावात नदी नाल्यावरून रात्री अवैधरित्या रेती उत्खनन होत असून त्याकडे नायब तहसिलदार, पारवा हे जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष करीत आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, किनवट तालुक्यातील उनवेश्वर माडवी लिंगी येथे वाळूची मोठी मागणी असल्याने सायफळ येथील पैनगंगा नदीपात्रातील वाळूचे अवैधरित्या उत्खनन करणारे दिवसा वीस ते पंचवीस मजुराद्वारे रेतीचा अवैध उपसा करून नदीपात्रातच रेतीचे साठे जमा करून नंतर सदर रेती पाच ते सहा ट्रक्टरद्वारे वाहतूक केली जाते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय निष्पन्न झाले, त्यानुषंगाने सायफळ घाटामधुन अवैध वाळू उपसा करणाऱ्या

तस्करांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) असल्यास, सायफळ येथील पैनगंगा नदीपात्रातील वाळू अवैध उपसा करणाऱ्यावर आळा घालण्याच्या दृष्टिने शासनाने कोणत्या उपाययोजना केल्या वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बाळासाहेब थोरात : (१) व (२) हे खरे नाही.

(३) (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही. तथापि, सन २०२१-२२ या वर्षात घाटंजी तालुक्यातील राजस्व मंडळ पारवा अंतर्गत गौण खनिजाचे अवैध उत्खनन व वाहतुकीच्या ४ प्रकरणांत रुपये ४.०८ लक्ष इतकी दंडात्मक कारवाई करण्यात आली आहे.

नागपूर जिल्ह्यातील विविध शहरांतून गुटख्याची तस्करी होत असल्याबाबत

(४२) * ४२११८ श्री.मोहन मते (नागपूर दक्षिण) : सन्माननीय गृह मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर येथील सिवनी, जबलपूर, पांडुर्णा, सौंसर, बालाघाट, रायपुर, छिंदवाडा आदी शहरातून वाहतूकीद्वारे व भाजीपाल्यातून दररोज लाखो रुपयांच्या गुटख्याची तस्करी होत असल्याचे दिनांक १३ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले आहे,

(३) असल्यास, यासंदर्भात सदर शहरातून सुरु असलेल्या गुटख्याच्या तस्करीस आळा घालण्याबाबत शासनाने कोणत्या उपाययोजना केल्या वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दिलीप वळसे-पाटील : (१) गुटख्याची तस्करी झाल्याबाबत दिनांक १३ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्या सुमारास गुन्हा दाखल नाही.

(२) गुटख्याची तस्करी बाबत गुन्हा दाखल नसल्याने चौकशीचा प्रश्न उद्भवत

नाही.

(३) नागपूर शहरात गुटख्याच्या तस्करी बाबत गुन्हे दाखल नाही. तथापि, गुटखा व तंबाखुजन्य पदार्थांची नागपूर शहरात लपून छपुन नियम बाहय पुरवठा करण्याबाबत माहिती मिळाल्यास या प्रकारास आळा घालण्यासाठी तात्काळ छापा मारून कारवाई करण्यात येते. सन २०२१ व माहे जानेवारी २०२२ मध्ये याबाबत खालीलप्रमाणे कारवाई करण्यात आली आहे.

	दाखल गुन्हे	उघड गुन्हे	अटक आरोपी	तंबाखुजन्य पदार्थ इतर साहित्यासह किंमत (रुपये)
सन २०२१	२५	२५	१८०	२१,९६,१९२०/-
माहे जानेवारी २०२२	६	६	१०	७१,१२४५/-

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

वरोरा (जि.चंद्रपूर) येथे सुमठाणा गट ग्रामपंचायतमध्ये महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनांच्या कामात झालेला गैरव्यवहार

(४३) * ४३१८५ श्री.सुभाष धोटे (राजुरा) : सन्माननीय रोजगार हमी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वरोरा (जि.चंद्रपूर) येथे सुमठाणा गट ग्रामपंचायत अंतर्गत गेल्या काही वर्षांपासून महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेची कामे सुरु असून कामावर न गेलेल्या मजुरांच्याही खात्यात रक्कम जमा झाल्याने यामध्ये मोठा गैरव्यवहार झाल्याबाबत स्थानिक ग्रामस्थांनी जिल्हाधिकारी यांच्याकडे तक्रारी केल्याचे माहे फेब्रुवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याप्रकरणाची चौकशी केली आहे काय, चौकशीनुसार दोषींवर कारवाई करण्याकरिता शासनाने कोणती कार्यवाही केली व करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. संदीपानराव भुमरे : (१) हे खरे आहे.

(२) प्रकरणी चौकशी करण्यात आली असून संबंधित दोषी ग्राम रोजगार सेवकाने कर्तव्य व जबाबदारी मध्ये कसूर केल्यामुळे त्यांच्याविरुद्ध शिस्तभंगाची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उदभवत नाही.

आटपाडी व भिंगेवाडी (ता.आटपाडी, जि.सांगली) तसेच आसपासच्या

गावात लाळ खुरकुत रोगाची साथ पसरल्याबाबत

(४४) * ४३५२१ श्री.अनिल बाबर (खानापूर) : सन्माननीय पशुसंवर्धन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आटपाडी व भिंगेवाडी (ता.आटपाडी जि.सांगली) तसेच आसपासच्या गावात लाळ खुरकुत या साथीच्या रोगाने गेल्या काही दिवसांपासून थैमान घातल्याचे माहे जानेवारी, २०२२ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर रोगामुळे सुमारे पस्तीस ते चाळीस जनावरे दगावली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुनिल केदार : (१) माहे ऑक्टोबर, २०२१ मध्ये पशुवैद्यकीय दवाखाना श्रेणी-१ आटपाडी, जि. सांगली या दवाखान्याच्या कार्यक्षेत्रात भिंगेवाडी गावातील ९० जनावरांमध्ये तसेच, आटपाडी गावातील १६ जनावरांमध्ये लाळ खुरकुत या रोगाची लक्षणे आढळून आलेली आहेत. मात्र आटपाडी तालुक्यात अन्य गावांमधील जनावरांमध्ये या साथीच्या आजाराची लक्षणे आढळून आलेली नाहीत.

(२) भिंगेवाडी ता. आटपाडी जि. सांगली गावामधील १६ जनावरे लाळ खुरकुत या रोगाने दगावलेली आहेत.

(३) भिंगेवाडी गावात २ जनावरे लाळ खुरकुत सदृश्य रोगाने दिनांक ०८.१०.२०२१

रोजी मृत झाल्याची माहिती प्राप्त होताच जिल्हा पशुसंवर्धन उपायुक्त मिरज, जि. सांगली यांनी पथका समवेत दिनांक ०९.१०.२०२१ रोजी या गावास भेट दिलेली आहे.

मृत जनावरांचे त्वरीत शवविच्छेदन करून नमुने पुढील तपासणीसाठी रोग अन्वेषण विभाग, पुणे येथे पाठविण्यात आले होते. रोग अन्वेषण विभाग, पुणे यांचेकडून सदर नमुने लाळ खुरकुत विषाणूसाठी होकारार्थी आढळून आलेले आहेत.

बाधित क्षेत्रातील ५ ते १० कि.मी. त्रिज्येतील एकूण ६,५५० जनावरांना तातडीने लाळ खुरकुत रोग प्रतिबंधक लसीकरण करण्यात आलेले आहे.

भिंंगेवाडी व आटपाडी गावामधील बाधित जनावरांवर तातडीने औषधोपचार करण्यात आलेले असून, एकुण बाधित १०६ जनावरांपैकी ९० जनावरे उपचारानंतर बरी झालेली आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

काजू बॉंडासह, करवंद व जांभळापासून वाईन निर्मितीच्या प्रकल्पास मान्यता देण्याबाबत

(४५) * ४३३२७ श्री.भास्कर जाधव (गुहागर) : सन्माननीय कृषी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोकणातील वाया जाणाऱ्या काजू बॉंडासह करवंद आणि जांभळापासून वाईन निर्मितीचा प्रयोग डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषी विद्यापीठाने यशस्वी केला, परंतु या प्रकल्पास अद्याप मान्यता दिलेली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासनाने किराणामालाच्या दुकानात तसेच मॉलमध्ये वाईन विक्रीला दिलेल्या परवानगीच्या पार्श्वभूमीवर विद्यापीठाच्या या वाईन निर्मिती प्रकल्पास मान्यता देण्याचे शासन विचाराधीन आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने उक्त विद्यापीठाच्या वाईन निर्मिती प्रकल्पास मान्यता देण्याचा निर्णय घेण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. दादाजी भुसे : (१) डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठाच्या अधिपत्याखाली असलेल्या मृदशास्त्र व कृषि रसायनशास्त्र विभागात फळपेय संशोधन केंद्रात प्रायोगिक तत्वावर कोकणातील काजूबोंड, करवंद व जांभूळ इत्यादी फळापासून वाईन निर्मितीचे संशोधन करण्यासाठी सन २००६-२००७ मध्ये प्रयोगशाळा स्थापन करण्यात आली. या संशोधनातून सन २०१० या वर्षी काजूबोंड व करवंद तसेच सन २०१३ या वर्षी जांभूळ फळापासून वाईन निर्मितीच्या तंत्रज्ञान शिफारशींना राज्यस्तरीय संयुक्त कृषि संशोधन व विकास समितीच्या बैठकीत मान्यता देण्यात आली आहे.

परंतु डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठात वाईन निर्मितीचा प्रकल्प कार्यरत नाही. तसेच वाईन निर्मिती सुरु करण्यासाठी प्रकल्प प्रस्तावितही नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कोपरा-पिंपळखुटा-सरुळ (ता.बाभुळगांव, जि.यवतमाळ) येथील
'मागेल त्याला शेततळे' योजनेतर्गत शेततळ्यांचे पैसे
अद्याप मिळाले नसल्याबाबत**

(४६) * ४२०९८ डॉ.अशोक उईके (राळेगाव) : सन्माननीय रोजगार हमी मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोपरा-पिंपळखुटा-सरुळ (ता.बाभुळगांव, जि.यवतमाळ) या परीसरामध्ये शेतकरी यांनी सिंचनाकरिता पाणी उपलब्ध व्हावे म्हणून 'मागेल त्याला शेततळे' या योजनेतर्गत सन २०१८-१९ या कालावधीत ऑनलाईन अर्ज करून शेततळे मंजूर करून बांधकाम करण्यात आले, परंतु काही शेतकऱ्यांना त्यांचे पैसे अजूनपर्यंत मिळाले नसल्याचे दिनांक २३ जानेवारी, २०२२ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर गावातील शेतकरी यांनी शेततळ्याचे काम करून देयके सादर करण्यात येऊनही अधिकाऱ्यांच्या दुर्लक्षामुळे शेततळ्याचे पैसे अजूनपर्यंत मिळाले नसल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत चौकशी केली आहे काय, चौकशीनुसार शेतकऱ्यांनी बांधलेल्या शेततळ्याचे पैसे देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. संदीपानराव भुमरे : (१) नाही.

(२) कोपरा-पिंपळखुटा-सरुळ या गावांनी मिळून एकूण १९ शेतकऱ्यांनी शेततळ्याचे काम पूर्ण केले. त्यांना अनुदान अदा करण्यात आलेले आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

राजेन्द्र भागवत
प्रधान सचिव
महाराष्ट्र विधानसभा

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर
मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.